

Pomblad.

INSPIRERENDE VERHALEN UIT ECONOMISCH LIMBURG

Hoe serafijnen en cherubijnen de economie versnellen

Help! Er lopen lama's op ons bedrijventerrein

22

Waarom QRM een gamechanger wordt

30

Crisis na crisis na crisis

42

pom
Limburg
economisch
versnellen

IK DACT dat de CRISIS VOORBIJ WAS ...

IK BEREID ME VOOR OP de VOLGENDE !

42 *Crisis na crisis na crisis: "Maar kan het ons ook overkomen?"*

30 *Waarom QRM een gamechanger wordt voor de Limburgse industrie*

4 *'Ingebakken gastvrijheid'*

20

Wanneer het Kremlin impact heeft op jouw bestelbon

12

Carmen Willems zet KMSKA internationaal op de kaart

22 *Help! Er lopen lama's op ons bedrijventerrein*

Pasadena is maar een muisklik ver

Met één deepfakevideo van Tom Cruise zette Chris Umé (Metaphysic) Limburg op de wereldkaart. Wat moet het dan wel niet zijn als alle Limburgse professionals, Limburgse expats en internationals die in Limburg wonen online connecteren? Bam! Daarom lanceerden we het online business-platform Limburgers Worldwide®.

Meld je aan via LinkedIn of check limburgersworldwide.com

COLOFON

Dit magazine is een initiatief van POM Limburg (Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij Limburg) | Voorjaar 2023 | Coördinatie en redactie: Tanith Van Damme, Alyssa Horemans, Joeri Luyten, Dirk Selis | Concept en vormgeving: Bridgeners | Foto's: Jokko, Luc Daelemans, Boumediene Belbachir, Marco Mertens | Drukkerij: Haletra | Deze publicatie is met de grootste zorg samengesteld. POM Limburg is niet aansprakelijk voor eventuele wijzigingen en/of onnauwkeurigheden in de opgenomen gegevens. | Verantwoordelijke uitgever: Noël Slangen, Corda Campus, gebouw 6B, Kempische Steenweg 303 - bus 101, 3500 Hasselt. | Cover: Jean Fouquet, Madonna omringd door serafijnen en cherubijnen, Inv.nr. 132, foto: Hugo Maertens, Collectie KMSKA - Vlaamse Gemeenschap (CCO)

LIMBURGSE
WAARDEN

‘Ingebakken gastvrijheid’

Bekende Limburgers, onze vaste waarden, vertellen welke waarden zij met hun provincie delen.

“**I**nspiratie kan van overal komen. Van mijn leefomgeving, de muzikanten rondom mij, mijn vrienden of mijn vriendin. Van Turkse psychedelische rock uit de seventies, tot PJ Harvey en Mac Miller. Je hoort het misschien niet allemaal letterlijk terug in mijn werk, maar al deze elementen samen maken mijn muziek tot wat hij is. Net als mijn Limburgse omgeving mij mee gemaakt heeft tot wie ik ben. Limburg is altijd belangrijk voor mij geweest, ik ben er heel trots op dat ik hier ben opgegroeid. Het voelt voor mij nog steeds als thuiskomen, door die mooie combinatie van Turkse en Limburgse gastvrijheid en openheid die er bij mij ingebakken zit. De deur was nooit dicht bij ons thuis. Al die invloeden vinden op een of andere manier hun weg naar ons repetitiekot in Houthalen, de plek waar alle muziek van ILA wordt gemaakt. We noemen ons dan ook met trots een Limburgse band.” ♦♦

WIE IS ILAYDA CICEK? (Genk, 1997)

- Groeide op in Peer, maar woont in Antwerpen
- Heeft Turkse roots
- Studeerde orthopedagogie aan Thomas More in Antwerpen
- Vormt samen met drummer Cas Kinnaer en gitarist Sam Smeets de band ILA
- Pakte met ILA én als toenmalige gitariste bij BLUAI dubbele winst bij De Nieuwe Lichting van Studio Brussel in 2022
- Nadat haar Turkse thuisstad Iskenderun zwaar getroffen werd door de aardbeving, organiseerde ze een benefietconcert voor de slachtoffers, dat meer dan 30.000 euro opleverde

League van toppers

De voorbije tijd konden we een goednieuwsshow over Limburg vullen. Zo was onze provincie vorig jaar bijzonder goed in trek bij buitenlandse investeerders. Zo'n 48 Limburgse projecten wisten voor meer dan 580 miljoen euro aan investeringen aan te trekken, wat het hoogste bedrag van de afgelopen vijf jaar was. Daarnaast prijkt Limburg op een mooie twintigste plaats in de recente Regional Competitiveness Index van de Europese Commissie, en nestelen we ons in het kransje van de meest concurrentieële regio's van Europa. In vergelijking met de vorige versie van 2019 klimt onze provincie vier plaatsen naar boven. We scoren daarmee hoger dan West-Vlaanderen en alle Waalse provincies.

Hoewel Limburg in Vlaanderen als het zwakkere broertje wordt beschouwd, doen we het in een Europese context goed.

Dat betekent niet dat we op onze lauweren moeten rusten. De creatie van welvaart ligt in Limburg nog steeds bijna 20 procent lager dan in de rest van Vlaanderen. Zeker op het vlak van innovatie, hoger onderwijs en levenslang leren is er nog heel wat groeimarge voor Limburg. Zoals we onder meer doen met ons economisch toekomstplan SALKturbo, moeten we dus blijven inzetten op innovatief ondernemerschap, investeren in onderzoek en ontwikkeling én in menselijk kapitaal. Dan pas spelen we in de league van de echte toppers.

Tom Vandeput
Voorzitter
POM Limburg

Noël Slangen
Algemeen directeur
POM Limburg

Hoe serafijnen en cherubijnen de economie versnellen

Op de cover van ons magazine wisselen we internationale en lokale kunstenaars en artiesten af. Voor deze editie zochten we inspiratie aan de Schelde, waar de Tongerse KMSKA-directeur Carmen Willems het 15de-eeuwse schilderij *Madonna omringd door serafijnen en cherubijnen* van Jean Fouquet even beroemd wil maken als de *Mona Lisa*. En daar lijkt ze aardig in te slagen. Begin maart mocht het vernieuwde museum al meer dan 400.000 bezoekers verwelkomen, onder meer dankzij het magneeteffect

van deze Madonna. Wie even rondwandelt op het Zuid hoort dan ook een zucht van opluchting bij horeca en galerijhouders. En dat is maar één van de vele economische effecten. Kan zoiets ook in Limburg? POM Limburg gelooft van wel, en zet daarom haar schouders onder projecten als de Einsteintelecoop en campus Limburg DC. Dat zijn ook sterke magneten, die bedrijven en onderzoeksinstituten naar onze provincie trekken en onze economie aanzwengelen. ♦

FacThory stoomt Limburgse maakeconomie klaar voor de toekomst

De bouw van FacThory, de campus voor bedrijven in de innovatieve energie- en maakindustrie, is van start gegaan op Thor Park. Het gebouw van 30.000 m² komt er in drie fases. De eerste fase wordt al in december 2023 afgerond en zal bestaan uit een productievloer, labo- en testruimtes, maar ook kantoren. Start-ups, scale-ups en mature bedrijven kunnen er terecht om processen rond automatisering en robotisering te testen.

FacThory zal een belangrijke rol spelen in het toekomstproof maken van de

maaksector in Limburg. Die was de afgelopen decennia één van de sterkhouders van de Limburgse economie, maar haar belang in tewerkstelling en omzet neemt de laatste jaren af. Digitalisering en robotisering kunnen het tij keren, en daar zal FacThory een sleutelrol in spelen.

De campus is een project van de stad Genk, POM Limburg, LRM, KU Leuven, Flanders Make en Sirris, en is goed voor een investering van 20 miljoen euro. ♦

Ruim 580 miljoen euro aan buitenlandse investeringen in Limburg

Ondanks de economische onzekerheid was Limburg in 2022 bijzonder goed in trek bij buitenlandse investeerders. Vorig jaar investeerden buitenlandse bedrijven voor meer dan 580 miljoen euro in onze provincie. Dat is het hoogste bedrag van de afgelopen vijf jaar. Bovendien waren de investeringen verspreid over 48 Limburgse projecten. Het vers kapitaal biedt ook zicht op heel wat nieuwe jobs. Zo zullen de investeringen gepaard gaan met bijna 1.200 extra arbeidsplaatsen in Limburg. Dit komt neer op een aandeel van 18 procent van alle aangekondigde jobs door buitenlandse investeringen in heel Vlaanderen.

De sector van de automobiel en aanverwante sectoren, maar ook de cleantech en chemische sector zien in Limburg een belangrijke investeringspartner. Verder scoren ook de voedingssector en logistieke sector goed in jobcreatie. De Verenigde Staten voeren de koppositie aan als belangrijkste investeerder, net als in heel Vlaanderen. Daarna volgt China.

Nu buitenlandse bedrijven hun weg naar Limburg vlot vinden, is het toch waakzaam uitkijken of de investeringsbereidheid niet te veel onder druk komt te staan van verdere geopolitieke spanningen, de hoge Europese energieprijzen of de sterkere loonkostenstijging in vergelijking met onze buurlanden. ♦

Campus Diepenbeek krijgt indrukwekkende toegangspoort

Het ontwerp voor de toegangspoort van Limburg DC, de nieuwe naam voor Campus Diepenbeek, is bekend. Het Parijse architectenbureau Studio Muoto won de architectuurwedstrijd na een open oproep, die POM Limburg en UHasselt samen met de Vlaamse Bouwmeester organiseerden. Het poortgebouw van Health Campus Limburg wordt een indrukwekkende, cilindervormige toren met een open karakter.

Uit een twintigtal dossiers kwam het ontwerp van de hand van het Parijse Studio Muoto en het Vlaamse Tab Architects als beste uit de selectieprocedure. Gevestigde waarde Muoto ontwierp de "Lieu de Vie", het eerste

gebouw op de nieuwe Parijse universiteitscampus in Saclay; een opdracht die sterk gelijkaardig is aan het ontwerp voor Limburg DC.

Herkenbaarheid en identiteit waren sleutelcriteria tijdens de selectieprocedure. Het doel is om zo het campusgevoel te versterken. Het winnende ontwerp straalt een duidelijk herkenbare, nieuwe en sterke identiteit uit. Ook zijn er tal van ontmoetingsplekken voorzien. Die ontmoetingen stimuleren samenwerking en kruisbestuiving tussen disciplines. De toegangspoort wordt een toonbeeld van duurzaamheid: er wordt zowel energiepositief, veranderingsgericht als waterneutraal gebouwd.

Het poortgebouw zelf maakt deel uit van de Health Campus en huisvest een open innovatiecentrum voor de zorg, maar ook gedeelde faciliteiten voor campusbewoners, waaronder kantoren, vergaderruimtes en een restaurant. Zo wordt het een vuurtorenlocatie waar bedrijven, kennisinstellingen en zorgactoren samen de zorg verbeteren, van innovatief idee tot implementatie. ♦

♦ www.healthcampus.be

32 miljoen euro Europese middelen voor 11 SALKturbo-projecten

De taskforce van SALKturbo, het economisch toekomstplan voor Limburg, zet het licht op groen voor elf projecten om een financiering van 32,3 miljoen euro te ontvangen. Die financiële duw in de rug komt vanuit EFRO, het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling.

Onder meer het poortgebouw van de Health Campus in Diepenbeek kan op een toelage rekenen voor de realisatie van een open innovatiecentrum. Maar ook de

onderzoekscapaciteit van EnergyVille in Genk wordt versterkt met twee nieuwe energieprojecten. En met het project Industry 4.0 wordt de werking van Sirris op de Maakcampus in Genk verankerd.

Het totale investeringsvolume van de goedgekeurde projecten bedraagt maar liefst 77,4 miljoen euro. Met deze beslissing wordt een turbo op de uitvoering van SALKturbo gezet. ♦

♦ www.salkturbo.be

Health Campus Zorginnovatiefonds stimuleert innovatie in gezondheidszorg

POM Limburg en UHasselt lanceren het Health Campus Zorginnovatiefonds, een nieuw programma dat innovaties in de gezondheidszorg stimuleert. De zorgsector wordt vandaag geconfronteerd met tal van uitdagingen, zowel rond personeel, technologie als processen. Zorgorganisaties moeten constant inspelen op nieuwe noden, en tegelijkertijd innoveren. Daarna moeten die innovaties zo snel mogelijk hun weg vinden naar de praktijk. In dat laatste zal het nieuwe simulatie- en innovatielab van UHasselt, THINK³, een cruciale rol spelen.

Aan dat labo koppelen POM Limburg en UHasselt, met de steun van het provinciebestuur, nu ook een fonds van zo'n 200.000 euro. POM fungeert als coördinator en motiveert Limburgse zorgorganisaties om projecten op te zetten die zorgsystemen en -processen innoveren. Vijf projecten krijgen een financiële duw in de rug, maar worden ook inhoudelijk ondersteund. Zo krijgen de organisaties onder meer toegang tot het THINK³-lab. ♦

Limburgse bouwsector tekent manifest voor circulair bouwen

Op de Bouwcampus werd in aanwezigheid van Vlaams Minister Jo Brouns een manifest ondertekend voor de circulaire transitie van de Limburgse bouwsector. In Limburg is die sector traditiegetrouw sterk aanwezig. Met meer dan 7 miljard euro jaarlijkse omzet is de bouw goed voor 13 procent van de totale omzet in Limburg. Tegelijkertijd kent de sector stevige uitdagingen, zoals de reductie van CO₂-uitstoot en het nijpende tekort aan arbeidskrachten en grondstoffen.

Op initiatief van POM Limburg en Embuild Limburg ondertekenden zo'n twintig bedrijven, kennisinstellingen en overheidspartners officieel het

'Manifest Circulair Bouwen'. Samen met de Vlaamse overheid engageren ze zich om de transitie naar circulair bouwen in te zetten. Bovendien brengt het manifest de obstakels en kansen in de bouwsector in kaart. Zo biedt het houvast aan aannemers en andere actoren.

De ondertekening van het manifest is een belangrijke stap om de neuzen in dezelfde richting te krijgen. Limburg is de eerste provincie die een officiële engagementsverklaring op tafel kan leggen. Zo speelt de provincie een voorbeeldrol in Vlaanderen, met het manifest, maar ook met de nieuwe Bouwcampus. ♦

Laatste Ford-terreinen ontwikkeld door POM Limburg en stad Genk

Acht jaar na de effectieve sluiting van de Ford-fabrieken in Genk gaat het masterplan rond de overname zijn laatste fase in. POM Limburg neemt samen met de stad Genk de centraal gelegen zone A over. "De toekomst van alle kavels is verzekerd", stellen Vlaams minister van Economie Jo Brouns en Vlaams minister van Openbare Werken Lydia Peeters. "Limburg en Vlaanderen kunnen een zwarte bladzijde definitief omslaan", zeggen burgemeester van Genk Wim Dries en gedeputeerde voor Economie Tom Vandeput.

De oude site werd onderverdeeld in drie grote percelen, en die hebben vandaag elk hun nieuwe bestemming gevonden. In de centraal gelegen zone A nemen POM Limburg en stad Genk de invulling en ontwikkeling van de laatste terreinen voor hun rekening. Het gaat om 4,5 hectare in totaal. POM Limburg ontwikkelt er een duurzaam, toekomstgericht en grootschalig logistiek bedrijventerrein. ♦

Bouwcampus 2.0 schiet uit de startblokken met opvallend parkeergebouw

Het ontwerp voor het nieuwe parkeergebouw van de Bouwcampus in Diepenbeek is bekend. POM Limburg selecteerde het concept van partners Democo, Debuild en Jaspers-Eyers Architecten. Op de Bouwcampus draait alles rond experimenten en innovatieve ideeën in de bouw. Met dit nieuwe parkeergebouw voegt POM Limburg de daad bij het woord en bouwt het modulair.

Zo zijn er in de eerste fase 350 parkeerplaatsen voorzien, maar dat aantal kan nog stijgen tot 500 plaatsen. Verder bestaat het gebouw uit hogere plafonds

dan bij standaardparkings, en een centrale hellingbaan, die opnieuw verwijderd kan worden. Het parkeergebouw kan dus in de toekomst volledig veranderen van functionaliteit.

Op de Bouwcampus past POM Limburg het principe van verdichting toe. Het nieuwe parkeergebouw wordt boven op de bestaande parking geplaatst en kan nog in de hoogte groeien om ruimte voor groen te behouden. Daarnaast voorzien zonnepanelen het gebouw van eigen energie. De ambitie is om het gebouw in het voorjaar van 2024 in gebruik te nemen. ♦

POM Limburg en Het Belang van Limburg connecteren Limburgers over de hele wereld

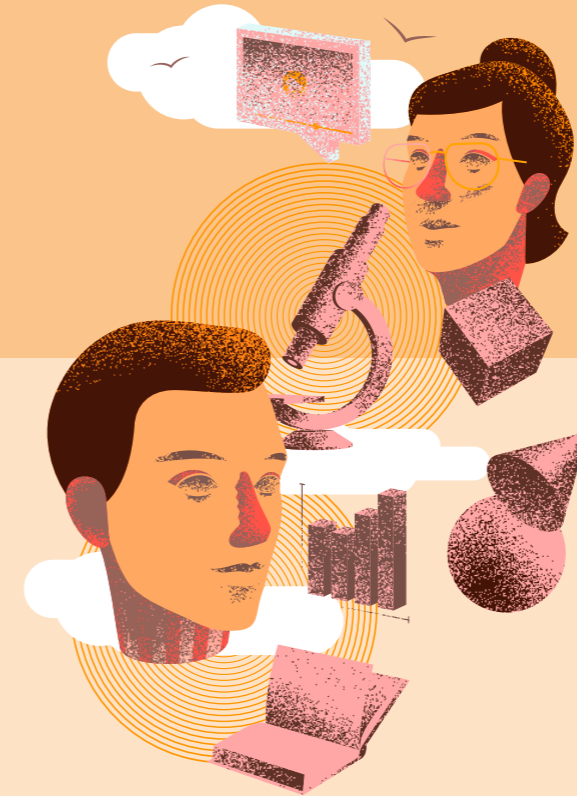
De nieuwe professionele community "Limburgers Worldwide" verenigt Limburgers van over de hele wereld. De groep werd opgericht door POM Limburg en Het Belang van Limburg, in samenwerking met online expatmagazine The Bulletin. Limburgers Worldwide brengt dagelijks Engelstalig nieuws over Limburg.

Met het Expat Centre Limburg focust POM Limburg al enige tijd op internationalisering en het onthaal van hoogopgeleide kenniswerkers of expats. Maar uit gesprekken bleek dat de doorstroom van Engelstalige informatie in onze provincie ontoereikend is.

Met deze groep starten de twee partijen een professionele, Engelstalige community op met relevant nieuws uit Limburg.

De groep richt zich tot expats en hun partners, buitenlandse studenten en andere hoogopgeleide anderstaligen die hun weg naar Limburg al hebben gevonden. Maar vooral tot uitgeweken Limburgers die een link willen houden met hun thuisbasis. Daarom vond POM Limburg in Het Belang van Limburg de ideale partner. Vanuit de optiek 'Limburger Wereldburger' wil de krant Limburgers wereldwijd bereiken. ♦

♦ www.limburgersworldwide.com

Voorlopig nog te weinig expats om internationale school in Limburg op te richten

Vandaag is er nog geen markt voor een internationale school op Limburgse bodem. Zo luidt de conclusie uit de haalbaarheidsstudie die POM Limburg liet uitvoeren. Er is onvoldoende marktpotentieel om zo'n school op te richten en rendabel te maken voor de komende tien jaar. Bij de opstart zijn er minstens 80 leerlingen nodig om rendabel te zijn, en dit aan 10.000 euro inschrijvingsgeld per jaar. Gezien het lage aantal expats in de regio is dat op dit moment niet realistisch.

Uit de studie kwamen enkele criteria naar boven die internationale kenniswerkers associëren met een ideale internationale school. Onder meer een vlotte reisweg tussen de school en de woning is een belangrijke voorwaarde. Zo zou een locatie op de centrale as Hasselt-Genk het meest gunstig zijn. Er is ook een duidelijke voorkeur voor het gestandaardiseerd tweetalig internationaal curriculum, zodat kinderen bij

vertrek of aankomst in Limburg hun studiejaar kunnen verderzetten. Maar ook en vooral de betaalbaarheid van het inschrijvingsgeld is een belangrijke beslissingsfactor. Uit de bevraging blijkt dat expats bereid zijn tussen de 2.500 en 5.000 euro per jaar te betalen.

Dat een internationale school in Limburg op dit moment nog geen haalbare kaart is, betekent niet dat dat in de toekomst ook zo zal zijn. Projecten als de Einsteintelecoop, de Health Campus en de uitbreiding van Corda Campus vormen een magneet voor buitenlandse bedrijven. Die nieuwe campussen trekken meer kennisgedreven economie naar Limburg. Op termijn gaat dat leiden tot een groei van het aantal internationale profielen in de regio. Daarom gaat POM Limburg voluit voor de verdere internationalisering van de provincie. ♦

♦ www.expatscenterlimburg.com

Health Campus en Osaka Bio Headquarters bevestigen samenwerking tijdens prinselijke missie

Tijdens de prinselijke missie onder leiding van prinses Astrid en Vlaams minister-president Jan Jambon sloot Health Campus Limburg een samenwerkingsovereenkomst af met Osaka Bio Headquarters, de biowetenschappelijke netwerkorganisatie van de Japanse provincie Osaka.

Met de Health Campus hebben POM Limburg en UHasselt de ambitie een nieuwe vuurtorenlocatie te creëren voor zorginnovatie in Vlaanderen en daarbuiten. Om haar ecosysteem te versterken, gaat de campus nu haar eerste internationale samenwerking aan.

Met het oog op innovatie en startend vanuit de regionale werking, doelt de samenwerking met Osaka Bio Headquarters vooral op internationale kennisuitwisseling. De ecosystemen van de twee instellingen zijn bovendien complementair: terwijl Osaka kennismaakt met een dynamisch, jong ecosysteem, leert de Health Campus van een ervaren partner. Daarnaast krijgen de Limburgse campusbewoners toegang tot een grotere internationale markt. ♦

♦ www.healthcampus.be

Carmen Willems zet KMSKA
internationaal op de kaart:

**“Cultuur heeft
onmiskkenbaar een
maatschappelijk én
dus economisch
belang.”**

Het curriculum vitae van de Tongerse Carmen Willems leest als een avonturenboek. Van de Leuvense universiteit naar een Gallo-Romeins Museum over een burgemeesterssjerp tot het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, het 'schoonste' museum van het land waar ze sinds de opening al meer dan 400.000 bezoekers ontving. Wie even rondwandelt op 't Zuid hoort dan ook een zucht van opluchting bij horeca en galerijhouders nu het KMSKA eindelijk weer open is. En dat is maar één van de vele economische effecten. Maar... kan zoets ook in Limburg?

Carmen Willems kwam als directeur van het KMSKA vooral in het nieuws als ze weer eens moest vertellen dat we nog wat geduld moesten hebben. Maar in 2022 was het zo ver: het verbouwde, gemoderniseerde en totaal heringerichte KMSKA opende haar deuren met een groot feest. De eerste bezoekers waren verbluft door de originele aanpak en de prachtige collectie. Na 75 dagen kwam al de 200.000ste bezoeker over de vloer. Met uitspraken als 'Ik wil de *Madonna* van Fouquet even beroemd maken als de *Mona Lisa*' deed ze de anders zo zelfzekere Antwerpenaar naar adem happen.

Ambiorixstraat

In Antwerpen mogen ze dan al eens smalend naar Limburg verwijzen als zijnde 'de parking', in het inner sanctum van het Antwerpse Zuid hoor je enkel zangerige, slepende klanken. "Ik blijf onvervalst Limburgs klinken en daar ben ik fier op", zegt Carmen Willems (54) met pretoogjes. Carmen

*'Ik wil de *Madonna* van Fouquet even beroemd maken als de *Mona Lisa*.'*

Willems werd geboren in Bilzen, maar groeide vanaf haar derde levensjaar op in Tongeren. "In de Ambiorixstraat dan nog (*lacht*). Ik wilde kunstgeschiedenis studeren, maar mijn vader zei: 'Doe eerst maar iets serieus.' Het werd dan een brede studie, waar ik nog alle kanten mee uit kon: economie dus. Bij professor Paul De Grauwe heb ik mijn thesis gemaakt over kunst-sponsoring. Ik wist toen al dat ik professioneel iets met cultuur en economie wilde doen. Aan welke kant maakte me niet zoveel uit. Ik wilde toen al een cultureel ondernemer worden. Al bestond het woord nog niet. Ik ben in 1991 begonnen te werken bij de Antwerpse bouwonderneming

'Als je even rondwandelt op het Zuid hoor je een zucht van verluchting bij onder andere de horeca, nu het KMSKA eindelijk weer open is. En dat is maar één van de vele economische effecten.'

Interbuild, een van de hoofdsponsors van Antwerpen 93, de culturele hoofdstad van Europa. Toen heb ik geleerd hoe bedrijven naar cultuur kijken. Het netwerk dat ik daar heb opgebouwd, komt me nog altijd van pas."

Realpolitik

Na Interbuild werd Willems in 1995 algemeen directeur van het Gallo-Romeins Museum in Tongeren, dat net een ingrijpende verbouwing achter de rug had. Tussen 2004 en 2009 combineerde ze die job met het burgemeesterschap van de stad. Ze verving Patrick Dewael (Open Vld), die toen minister van Binnenlandse Zaken werd. "Vandaag heb ik geen enkele politieke ambitie meer, maar de ervaring als burgemeester komt me goed van pas. Ik snap beter hoe kabinetten en politici denken en werken. En dat is misschien geen slechte eigenschap voor een Vlaamse museumdirecteur. Het KMSKA had in 2021 met de Nederlandse Jacqueline Grandjean een artistiek directeur in huis gehaald, maar de samenwerking werd na enkele maanden al in onderling overleg stopgezet. Ondanks deze tegenvaller kreeg Willems met een sterk en veelzijdig team het museum toch tijdig open. En zij benaderde het museum met een realpolitik waar Otto von Bismarck bij verbleekt. "We komen als museum niet rond met de subsidie van de Vlaamse overheid. Voor 2023 bedraagt die 8.848.000 euro. Dat dekt de kosten voor het gebouw en het beheer van de collectie. Voor de financiering van onze publiekswerking staan we zelf in. We hebben de voorbije jaren veel CEO's gezien om hen warm te maken voor het vernieuwde museum. Daar zijn we goed in gelukt."

Met lef en ambitie

"Zo'n zeventig ondernemingen steunen het museum, de ene al wat ruimer dan de andere", gaat Willems verder. "In ruil zetten we een partnership op, op maat van het bedrijf. We geven visibiliteit en hospitality-voordelen. Het komt erop neer een langlopende relatie met een bedrijf op te bouwen. Want je kan geen duurzame programmatie uitbouwen op basis van eenmalige giften. We gaan na wat een bedrijf echt wil en presenteren een onderbouwd businessplan. En daar knelt het schoentje in de culturele sector maar al te vaak. Met de Vlaamse overheid heb ik afgesproken: wij gaan voor een substantieel bedrag aan sponsoring en samen met onze andere eigen ontvangsten, zorgen we

'Limburg valt maar zelden in de prijzen bij de grote campagnelijnen die Visit Flanders uitzet. Er is te weinig coherentie in het aanbod. Daardoor wordt het ook onvoldoende internationaal gepromoot.'

voor de financiering van onze publiekswerking. Ik werd niet altijd geloofd. Maar kijk, die ambitie hebben we alvast meer dan waargemaakt."

Antwerps ondernemersklimaat

"In Antwerpen vielen dan ook alle stukjes op hun plaats. Het KMSKA had enorme potentie. Een wereldcollectie in een wereldstad. Maar het gebouw was gedateerd. De instelling had te weinig bezoekers en de collectie te weinig aanzien, ook in eigen land. Maar ik wist waar ik de lat wilde leggen. Zo hoog als mogelijk. En door dat te durven, zet je dingen in beweging. Dan merk je dat het ondernemersklimaat niet weigerachtig staat tegen cultuur. Ook had ik het geluk dat de voorzitter van de raad van bestuur Luk Lemmens, die alle ins en outs van de Antwerpse ondernemerswereld kent, mij bij de juiste mensen heeft geïntroduceerd. Ik heb een groepje van echte Artbassadors rond me verenigd. Al heeft corona ons gedurende twee jaren stevig verlamd.

Je kan een bedrijfsleider niet via Zoom overtuigen om een museum te sponsoren. Die moet dat voelen en zien. Dus in de periode na corona en voor de opening hebben we letterlijk dag en nacht genetwerkt. Met succes, zo is gebleken (*lacht fijntjes*)."

Economisch belang

"Want cultuur heeft onmiskenbaar een maatschappelijk belang én dus een economisch belang. Dat kan een rechtstreeks of een onrechtstreeks belang zijn. Zo tonen tal van studies aan dat cultuur - in de meest diverse vormen - mensen niet onberoerd laat. Het raakt de emotionele laag en bespeelt een breed scala van gevoelens. Het kan troost

bieden, extreme blijdschap oproepen en aanzetten tot creatief denken of simpelweg tot creativiteit. Cultuurbeleving stimuleert weerbaarheid, zelfbewustzijn en welbehagen. Cultuur werkt wel degelijk helend. Die impact is niet makkelijk te becijferen, maar is ongetwijfeld nog groter dan de rechtstreekse economische impact. Het hoeft geen betoog dat naar directe en indirecte tewerkstelling toe de heropening van het KMSKA een schot in de roos is. Als je even rondwandelt op het Zuid hoor je een zucht van verluchting bij onder andere de horeca, nu het KMSKA eindelijk weer open is. En dat is maar één van de vele economische effecten."

Streven naar meer coherentie

"Of Limburg hier lessen uit kan leren? In Limburg is de voorbije jaren terecht veel ingezet op het aanwakkeren van de beleving in de natuur. De uitbouw van het fietsroutenetwerk is ook onmiskenbaar een sterk punt. In hectische tijden is Limburg een provincie die boven

◇◇ alles rust en gezelligheid en vooral gastvrijheid uitstraalt en dat moet wat mij betreft zeker zo blijven. Toch blijven de middelen erg versnipperd over te veel actoren met vaak goede bedoelingen, maar onvoldoende autonome aantrekkingskracht. Jaarlijks kiezen voor een centraal thema waar echt inhoud achter steekt, met daarin één duidelijke hoofdattractie, kan dingen in beweging zetten en duurzame effecten opleveren. Zo valt Limburg bijvoorbeeld maar zelden in de prijzen bij de grote campagnelijnen die Visit Flanders uitzet. Er is te weinig coherentie in het aanbod. Daardoor wordt het ook onvoldoende internationaal gepromoot.”

Versnipperd museumbeleid

“Zo heb ik in het Gallo-Romeins Museum nooit een ruime externe financiering gevonden. Tot mijn grote frustratie. Licht dat aan het ondernemersklimaat in Limburg? Wie zal het zeggen, ik merk dat het in Antwerpen wel lukt. Nu, het is jammer dat de bevoegdheid cultuur niet meer bij de provincie Limburg zit. Het museumlandschap is wat het is. Maar er zijn

‘Er zijn simpelweg te veel musea, terwijl er te weinig middelen zijn om levensvatbaar te zijn. Je moet dus durven selecteren.’

simpelweg te veel musea terwijl er te weinig middelen zijn om levensvatbaar te zijn. Je moet dus durven selecteren. Op welke musea zet je in, en op welke niet? Alleen, voor een overheid zijn dit aartsmoeilijke keuzes, zeker nu heel wat musea naar de gemeenten zijn afgevoerd. Er is geen enkele schepen van cultuur die zijn stedelijk museum durft afschaffen. Als burgemeester heb ik het politiemuseum afgeschaft in Tongeren. Ik zag niet in waarom Tongeren een politiemuseum moest hebben. De collectie is netjes overgedragen aan andere musea. Dus trok ik er een streep door. Uiteraard nam niet iedereen me dat in dank af. Maar je moet durven kijken naar de maatschappelijke impact, de bezoekerscijfers en

de financiële haalbaarheid op het einde van een jaar. Als dat niet voldoet, moet je durven beslissen om de werking van zo'n museum ondanks alle goede bedoelingen stop te zetten.”

Verstilling

“Dit gezegd zijnde, hoge bezoekerscijfers zijn niet zaligmakend. Blockbusterexpo's zijn zeker op hun plaats en moeten het grote publiek binnenhalen. Maar je moet ook oog hebben voor beleving en verstilling. In het Gallo-Romeins Museum heb je geen collectie met wereldfaam. Wat hebben we gedaan? We zijn op zoek gegaan naar universele verhalen om zo mensen te overtuigen ons te komen bezoeken. Hier in het KMSKA, waar je een wereldvermaarde collectie hebt, ligt dit uiteraard anders. Wanneer je hier bij wijze van spreken simpelweg de deuren opent, stroomt het volk zonder meer binnen. Veel musea gaan dan op hun lauweren rusten. Maar als je hier ook inzet op storytelling en beleving toevoegt, dan ontstaat er echte magie. Zo kan je een breed publiek aanspreken. Een museum waar

‘Blockbusterexpo's moeten het grote publiek binnenhalen. Maar je moet ook oog hebben voor beleving en verstilling.’

kennis en beleving hand in hand gaan. Een plek die aanzet tot creatie. In dat opzicht past het initiatief ‘The Author is Present’ van schrijfster Saskia De Coster, die zich een maand lang bij ons afzondert. Ze verblijft hier dag en nacht en al die tijd communiceert ze ook niet met de buitenwereld. Saskia deed dat op eigen uitnodiging, maar ik ging meteen akkoord. Het past bij het nieuwe DNA van het KMSKA, dat wil aanzetten tot creativiteit, tot verwondering. We willen ook een podium zijn voor artiesten. En laat ons een kat een kat noemen, deze performance lokt flink wat belangstelling.”

Radio Bart

“Ook Radio Bart past in deze filosofie. Onze medewerker Bart houdt van kunst en is blind. Maar dat houdt hem niet tegen in zijn zoektocht naar betekenisvolle gesprekken. Zo helpt hij bezoekers anders kijken en meer zien. Bart Van Peer is sinds 1992 werknemer van het KMSKA. Als receptionist bemande hij de onthaalbalie. Hoewel Bart langzaam blind werd, bleef hij actief, bijvoorbeeld als presentator bij een lokale radiozender of organisator van poëzieavonden bij een boekhandel. In digitale tijden was de functie van receptionist echter niet meer zo evident. Wij koppelden de vele talenten van Bart aan de museumambities verwonderen, verrijken en verbinden. Zo ontstond ‘Anders kijken en meer zien, met Radio Bart’. Het museum werkt momenteel aan de verduurzaming van het project. Drie nieuwe blinde of slechtziende mensen worden opgeleid als Radio Bart-presentator. De mobiele studio is met financiële steun van de Koning Boudewijnstichting ontworpen door het collectief ONBETAALBAAR. Artbassador van Radio Bart is Hans Bourlon, ondernemer en CEO van

Studio 100. En daar zie je dan weer het belang van ons ondernemersnetwerk aansluiten.”

The Ugly Duchess

En de volgende job? “Laat me nu eerst hier wat verder werken. Onze volgende uitdaging wordt de eerste grote expo eind oktober van dit jaar. ‘Krasse Koppen’ gaat over karakterkoppen of tronies. Rubens was daar een specialist in. Hij was de koning van de imperfectie en kwam met alles weg. Maar naast Rubens komen er karakterkoppen

vanuit de hele wereld naar Antwerpen. Van Jordaen, Rembrandt en Vermeer. Het absolute topstuk? *The Ugly Duchess* van Quentin Matsys uit 1513. Het werk hangt vandaag in de National Gallery in Londen. Of misschien *Meisje met de rode hoed*, een eerder klein schilderij van Johannes Vermeer uit 1665 uit de collectie van de National Gallery of Art in Washington D.C. Vergeet niet, 2023 is een internationaal Johannes Vermeerjaar en dat laten we in Antwerpen niet passeren.” ◇◇

© Karin Borghouts, KMSKA.

28 hefboomen om jouw bedrijf te laten groeien

De bruto toegevoegde waarde per werknemer, ofwel de arbeidsproductiviteit, ligt in Limburg al jarenlang zo'n 15 procent onder het Vlaams gemiddelde. Dit vormt een bedreiging voor de toekomstige welvaart en het economisch weefsel in de provincie. Daarom stelde POM Limburg een voorlopige lijst samen van 28 hefboomen waarmee bedrijven vrijwel onmiddellijk aan de slag kunnen om groei te realiseren. In samenwerking met diverse stakeholders worden de groeihefboomen in de komende maanden geëvalueerd, verfijnd en gecommuniceerd naar het Limburgse bedrijfsleven. Laat je alvast inspireren.

Management & processen

- Specialisatie van producten en diensten
- Sneller afstemmen bedrijfsvoering en verkoopstrategie op nieuwe marktontwikkelingen
- Uitgebreid netwerk van betrouwbare leveranciers
- Inschakelen externen in bestuur
- Aantrekken extern management
- Inschakelen externe adviseurs
- Beter en zuiniger beheer van energiebronnen en grondstoffen
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Menselijk kapitaal

- Meer taken en verantwoordelijkheden delegeren om de betrokkenheid te verhogen
- Actieve betrokkenheid van medewerkers bij product- en dienstverbeteringen
- Interne doorgroeimogelijkheden binnen het bedrijf
- Opleiding en training voor competentieversterking van de werknemers
- Gezonde en ergonomische werkomgeving voor de medewerkers
- Meer universitaire aanwerven voor de organisatie
- Hogere lonen betalen dan de concurrenten

Digitalisering & technologie

- Nieuwe digitale technologieën implementeren in het productieproces
- Datagedreven kwaliteits- en serviceverbetering en kostenbeheersing
- Investeren in technologieën die net op het punt staan om matuur te worden

Kennis & innovatie

- Een lange-termijn-innovatieplanning
- Samenwerking met kennisinstellingen en kennisclusters
- Kennis uitwisselen met andere bedrijven
- Overnames om bestaande kennis, technologieën en diensten binnen te halen
- Samenwerkingen om bestaande kennis, technologieën en diensten binnen te halen

Concurrentie & internationalisering

- Vlotte en multimodale bereikbaarheid van het bedrijf (leveranciers, klanten, medewerkers)
- Diversificatie van afzetmarkten
- Minder rendabele activiteiten uitbesteden
- Investerings concentreren op rendabelste activiteiten
- Positieve cashflow om te kunnen blijven investeren

Mileviewer

LOGISTIEKE SECTOR

Sinds 2019

6

Medewerkers

Omzet

470.000
euro

Frederik Schottey
CEO van Mileviewer

Globachem

LOGISTIEKE SECTOR

Sinds 2000

120

Medewerkers

Omzet

285 miljoen
euro

Els Paesmans
CEO van Globachem

Start-up vs. mature

Internationale turbulentie Wanneer het Kremlin impact heeft op jouw bestelbon

Welke impact had de Ever Given, het containerschip dat het Suezkanaal ongeveer een week blokkeerde op Limburgse bedrijven?

Schudt een aardbeving in Zuid-Turkije en Noord-Syrië ook de Limburgse balansen door elkaar? En gooit een oorlogszuchtige Vladimir Vladimirovitsj Poetin roet in de bronsgroene productieprocessen?

Kortom, hoe goed zijn Limburgse ondernemers bestand tegen internationale turbulentie? Wij vroegen het aan Frederik Schottey, CEO van de Hasseltse start-up Mileviewer en Els Paesmans, co-CEO van het Truiense Globachem.

FREDERIK: "Mileviewer helpt logistieke bedrijven om digitaal met elkaar te communiceren. Vroeger werden zendingen geboekt via telefoon of mail, vandaag gebeurt dat meer en meer via digitale connecties. Mileviewer helpt bedrijven om deze connecties tot vijf keer sneller en goedkoper te maken."

ELS: "Als graan neerslaat door een storm maak je de halmen korter. Als appels verbranden door te felle zon ontwikkel je er een zonnecrème voor. Het zijn maar een paar voorbeelden van wat de 200 producten doen die uit ons magazijn vertrekken. Globachem startte in het

jaar 2000 letterlijk in ons huis met het ontwikkelen, registreren en verkopen van hoogkwalitatieve beschermingsmiddelen voor land- en tuinbouwgewassen. Vandaag zijn we actief in een veertigtal landen, en richten we ons de komende jaren op extra landen."

Oorlog in Oekraïne, een containerschip dat het Suezkanaal blokkeert, strenge covidrestricties in China. Ik neem aan dat dit de zaken niet vergemakkelijkt?

ELS: "Globachem is een 'fabrikant zonder fabriek': de actieve stoffen worden veelal buiten Europa aangekocht en samen met oplosmiddelen en adjuvanten (*toevoegingsstoffen, nvdv*) gemengd tot afgewerkte gewasbeschermingsmiddelen. Dus ja, vertragingen door het strenge Chinese covidbeleid, niet alleen bij de productiebedrijven maar ook in de havens, hadden een impact. Daarbovenop kwamen de gestegen containerkosten en de blokkade in het Suezkanaal. Twee jaar geleden hadden we voor onze internationale strategie enkele landen uitgekozen waar we extra op gingen inzetten, gezien we daar nog een groot groeipotentieel zagen. En ja, Oekraïne was er daar één van. Sinds de inval van Poetin is onze export naar dat land zo goed als stilgevallen."

FREDERIK: "De supply chain van onze klanten ziet er vandaag helemaal anders uit dan die van 2019. Voor corona was een zeecontainer naar Zeebrugge zo'n 40 dagen onderweg. Standaard. Maar die termijn is voltooid verleden tijd. Anno 2023 kan het zijn dat een bedrijf zes maanden op zijn containers moet wachten. In de coronaperiode werd een al vrij fragiel systeem van overzeese shipment helemaal onder druk gezet. We zijn tijdens corona allemaal meer gaan bestellen, waardoor die overzeese supply chain ontspoorde en compleet tilt sloeg. Het opnieuw opstarten van die wereldwijde ketens na corona is dan weer een enorme uitdaging gebleken, waardoor heel wat producenten en distributeurs over de hele wereld met capaciteitsproblemen kampten. Voeg daar de logistieke onrust aan toe door het Suezkanaal-incident en het sneller dan verwachte economisch herstel, en het was slechts een kwestie van tijd voordat de globale toeleveringsketens ernstig verstoord zouden raken. En dan moest Poetins oorlog met een hele resem handelssancties in haar kielzog nog losbarsten."

Hoe gaan jullie met die internationale turbulentie om?

ELS: "We hebben al in een vroeg stadium rekening gehouden met langere levertijden. Daarom zijn we

enkele jaren geleden gestart met het vroeger aankopen van de grondstoffen die uit het Verre Oosten komen. We vreesden immers ook voor vertragingen door het strenge Chinese covidbeleid. Hierdoor ondervonden we slechts bij enkele producten ernstige problemen bij het leveren. Het was dan belangrijk dat we goed en tijdig communiceerden naar onze klanten, zodat zij tijdig een alternatief konden zoeken. Het nadeel van deze vroegere aankopen is wel dat we een veel hoger stockniveau hebben, waardoor onze behoefte aan werkkapitaal enorm is gestegen."

FREDERIK: "Onze klanten zaten door die logistieke problemen zo met de handen in het haar, dat ze zelfs niet eens meer aan een IT-reformatie in hun supply chain dachten. Maar door met hen in gesprek te gaan, konden we hen doen inzien dat je zonder digitale connecties ook geen visibiliteit hebt: je moet dan iedere keer je leverancier bellen of mailen om de status van je zending te kennen. Eens doordrongen van dat inzicht werd de nood aan ons product plots veel groter en is de vraag ernaar sterk gestegen. De internationale turbulentie heeft ons dus geen windeieren gelegd." ♦♦

♦ www.mileviewer.com
♦ www.globachem.com

Help!

Er lopen
lama's op ons
bedrijventerrein

Wie denkt dat er in Limburg nog ruimte in overvloed is om bedrijven neer te zetten, is eraan voor de moeite. De afgelopen jaren is het actief aanbod aan bedrijventerreinen er ongeveer gehalveerd. Meer nog, als de vraag de komende vijf jaar even groot blijft, zal er geen actief aanbod meer zijn tegen 2030. Ondertussen spotten we lama-weiden, opeengestapelde antieke meubels en carnavalswagens op het bedrijventerrein. Alaaf? Eerder: alarm!

Hadden we in Limburg geen plaats zat dan? "Dat beeld dateert van net na de financiële crisis in 2008 en tot aan de sluiting van Ford eind 2014", legt Stijn Vercampt, Expert Ruimtelijke Economie binnen POM Limburg uit. "Een periode dat Limburg er economisch veel slechter voor stond. Toen konden de verschillende overheden eigenlijk makkelijker ruimtelijke planningsinitiatieven voor bijkomende bedrijventerreinen nemen. Maar de druk op de open ruimte en de klimaatverandering hebben doen inzien dat dit niet langer houdbaar was. We moeten anders gaan denken over ons ruimtegebruik en meer inzetten op verdichting, ruimtelijk rendement of andere optimalisatiemethoden. De ruimte wordt schaars en dus moeten we het geweer van schouder veranderen." ♦♦

◆◆ Boekhouders en carnavalswagens

“Want vandaag zien we nog te veel kmo's die echt niet op een bedrijventerrein thuishoren. Wat heeft een advocatenkantoor, een boekhouder of een Vespaverhuurbedrijf daar eigenlijk te zoeken?”, gaat Vercampt verder. “En dan spreek ik nog niet over een lamaweide of een hal met carnavalswagens. Daarom is het geen slecht idee om de industriegrond opnieuw duurder te maken. Waarom? Kijk, de grondprijzen zijn momenteel in vergelijking met de rest van Vlaanderen zeer laag. De lage prijzen maken het voor de meeste bedrijven nu ook niet aantrekkelijk genoeg om duurzamer met de ruimte om te gaan. Een hogere grondprijs zou leiden tot een efficiëntere benutting van de schaarse grond die we nog hebben. Belangrijke voorwaarde is uiteraard wel dat de grondprijzen in Limburg

competitief blijven, waardoor we nog steeds potentiële investeerders kunnen aantrekken naar onze provincie.”

Projectontwikkelaars en pushberichten

“Voorts moeten we opletten met sommige ontwikkelaars die proberen op percelen van regionale bedrijventerreinen kmo-units te ontwikkelen die ze verkopen aan ieder die kopen wil. Vaak met agressieve pushberichten op Facebook. Ik ken een voorbeeld van iemand die op zo'n pushbericht reageerde en vroeg of het mogelijk was om er zijn antieke meubelen te stockeren. ‘Geen enkel probleem’, antwoordde de projectontwikkelaar. Onnodig te zeggen dat een strategische invulling als eerste overboord wordt gegooid. Als POM Limburg proberen we dit tegen te

houden. Gelukkig zien we ook positieve verhalen van projectontwikkelaars die een duidelijke toekomstvisie hebben en de ruimte zo efficiënt mogelijk trachten in te vullen. Zij vormen oude bedrijfspanden en terreinen om tot moderne, ecologische en ruimtelijk duurzame bedrijventerrenen. Kijk maar naar de Recor-site in Hasselt, waar de terreinen van het gewezen meubelbouwbedrijf tussen ring en E313 tegen 2024 omgevormd worden tot een duurzame bedrijvencampus.”

Lokaal beleid stuurt

“Ook de gemeentelijke overheid speelt een belangrijke rol in de huisvesting van bedrijven. In de meeste gevallen zijn het de schepencolleges die aanvragen van bedrijven ontvangen en die later vergunningen afleveren. Door de voorschriften in de ruimtelijke uitvoeringsplannen kunnen zij bepalen wat voor soort bedrijven zich op het bedrijventerrein wel of niet mogen vestigen. En niet onbelangrijk, aan welke eisen de bedrijfspanden moeten voldoen. Bijvoorbeeld voor het ruimtegebruik, de duurzaamheidsambities of de deelname van bedrijven aan een organisatie voor bedrijventerreinmanagement. In sommige gemeenten wordt nu al gevraagd om circulair te bouwen. Wegens de schaarse ruimte is het belangrijk om de ruimte die bestemd is

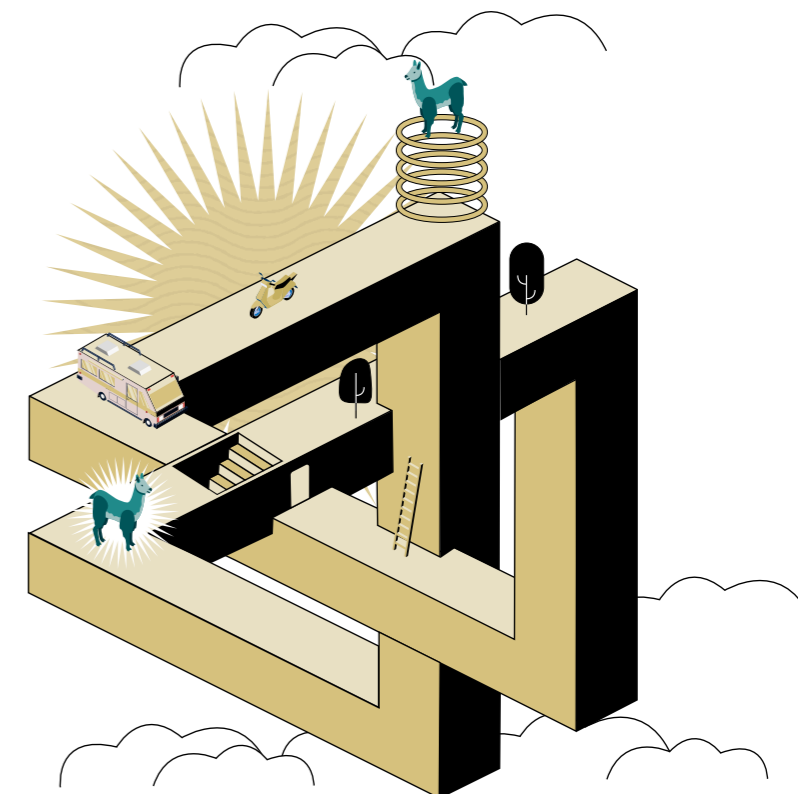
‘We moeten opletten met ontwikkelaars die proberen om op percelen van regionale bedrijventerreinen kmo-units te ontwikkelen, die ze verkopen aan ieder die kopen wil.’

Stijn Vercampt, POM Limburg

voor bedrijvigheid dan ook optimaal in te vullen, zowel op het vlak van ruimte als op het vlak van activiteiten. Elke gemeente heeft hier belang bij.”

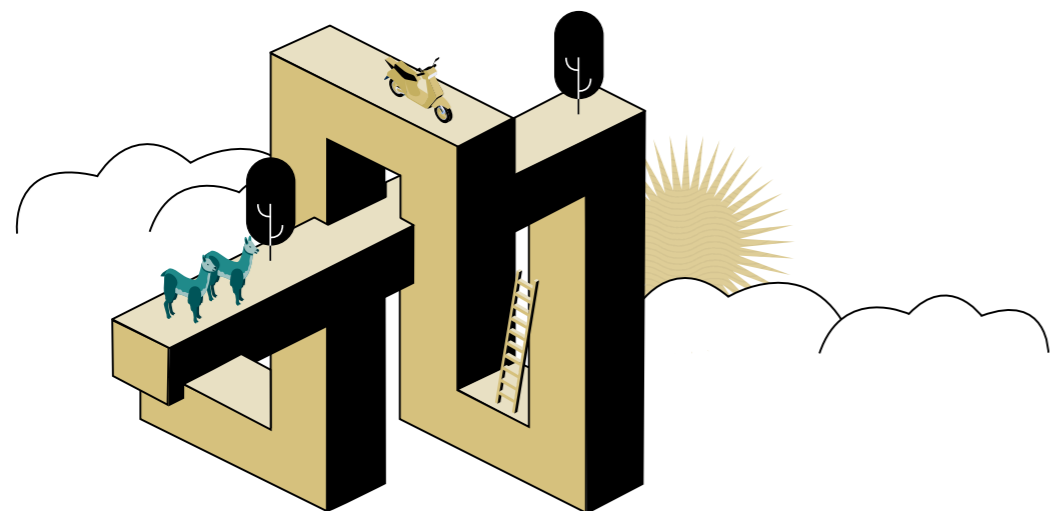
POM begeleidt gemeenten

“De gemeente speelt ook een belangrijke rol in het controleren en handhaven van afspraken op bedrijventerreinen”, weet Vercampt. “Om te vermijden dat kmo-units simpele opslagplaatsen worden voor particulieren is het belangrijk controlesystemen in te voeren die hierover kunnen waken. Dit kan door in de vergunningen, verkoopovereenkomsten of aktes op te nemen dat doorverhuur en verkoop steeds goedgekeurd moeten worden door de gemeente. Zo worden activiteiten die niet thuishoren op een bedrijventerrein geweerd en kan de ruimte toegewezen worden aan bedrijven die het nodig hebben. In de gemeenten waar POM Limburg in het uitgiftecomité zetelt of een adviserende rol heeft, geven wij deze visie duidelijk door. Omwille van de alomteverloren schaarsere ruimte is het belangrijk dat meer ruimte op bedrijventerreinen vrij blijft voor hinderlijke bedrijven. De gemeenten die ons momenteel niet betrekken bij hun uitgiftebeleid mogen ons altijd contacteren. Wij bieden hen graag de nodige ondersteuning. Met onze visie willen we de gemeenten ook sensibiliseren en tools geven hoe om te gaan met deze situatie.”

‘Vandaag zien we te veel kmo's die niet op een bedrijventerrein thuishoren. Wat heeft een advocatenkantoor, een boekhouder of een Vespaverhuurbedrijf daar te zoeken?’

Stijn Vercampt, Expert Ruimtelijke Economie POM Limburg

De opportuniteit van de toenemende leegstand

Terwijl de bedrijventerreinen vollopen, sijpelt de binnenstad leeg. En hierin schuilt een opportuniteit voor zowel gemeente als kmo. “We merken inderdaad al een tijdje dat de leegstand in de Limburgse steden stelselmatig toeneemt”, zegt professor Retail & Trade Marketing Gino Van Ossel van de Vlerick Business School. “In Limburg kan enkel Hasselt een voldoende winkelaanbod ontplooiën waarvoor mensen van buitenaf een dagje afzakken. In alle andere Limburgse steden is het winkelaanbod simpelweg te klein. Grote schuldige? Inderdaad, het

internet. Omdat mensen meer online kopen, daalt het aantal passanten in de winkelstraat en wordt er minder gekocht. Vooral voor winkels die van impulsaankopen leven, is dat nadelig. Er zijn minder mensen die voor kleding naar de winkelstraat gaan, voorbij een Standaard Boekhandel wandelen en denken: ‘Ah, nu ik hier toch ben, spring ik even binnen.’”

“Een tweede belangrijke reden is het veranderde bestedingspatroon. Meer budget gaat naar uitstapjes, reizen of festivals. Dat merk je aan de opmars van goedkope ketens als Action, Primark en Lidl. En dan zit je nog met het feit dat de eigenaars van winkelpan-

◆◆ den nog steeds in een permanente staat van ontkenning verkeren. Ze willen hun huurprijzen niet laten zakken, waardoor de leegstand accelereert. Gelukkig hebben de lokale besturen de zaak wel allang begrepen en zoeken die naar oplossingen, maar die hebben dan weer niet zo veel hefboomen om er iets au fond aan te veranderen. Leegstand is bovendien besmettelijk. Als mensen specifiek willen funshopen, zoeken ze gezelligheid. Zo krijgen de meest aantrekkelijke winkelsteden net meer shoppers, terwijl steden die met leegstand kampen minder funshoppers zien. Toplocaties kennen weinig leegstand, maar in secundaire winkelsteden en in de zogenaamde aanloopstraten waar je de kebabzaak en het interimkantoor tegenkwam, neemt de leegstand toe. Maar hierin schuilen ook kansen voor kmo's die vandaag op een bedrijventerrein huizen.”

Aanloopstraten en jonge advocaten

Kunnen die kmo's van het bedrijventerrein dan misschien een oplossing zijn voor de knagende leegstand? “Wel, kmo's kunnen in die aanloopstraten een zinvolle oplossing zijn,

maar niet iedere kmo hoort er thuis”, nuanceert professor Gino Van Ossel. “Je moet er als ondernemer goed over nadenken vooraleer je naar de binnenstad verhuist. Is mijn kmo daar voldoende toegankelijk voor mijn klanten én voor mijn medewerkers? Dat kan zijn met de auto, maar ook met het openbaar vervoer, te voet of met de fiets. Kijk naar Tongeren, daar is de leegstand zo ver gevorderd dat je tegenwoordig makkelijk met de auto het centrum binnenrijdt. Ook de aard van een zaak is belangrijk. Een tegelzaak vestigt zich beter niet in het centrum, want die houdt zich best op in de buurt van een grote badkamerwinkel langs een winkelbaan. Maar een advocatenkantoor. Waarom niet? Jonge advocaten of boekhouders vinden het misschien juist aantrekkelijk om in een stadskantoor te werken op fietsafstand van hun woning of appartement en met een leuke horecazaak op wandelafstand. De schrijnwerker kan zijn atelier misschien beter in de binnenstad vestigen, met een etalage om zijn creaties te laten zien. Dezelfde redenering voor een modemerck. Ook is het belangrijk om je de vraag te stellen: ‘Zien jouw medewerkers zo’n verhuis wel zitten?’ Een bedrijf waar veel vijftigers werken

die hun ganse loopbaan gewend zijn om met de auto te komen werken, blijft misschien beter op het bedrijventerrein. Terwijl het reclamebureau met vooral twintigers zijn werknemers een plezier doet om naar de stad te trekken.”

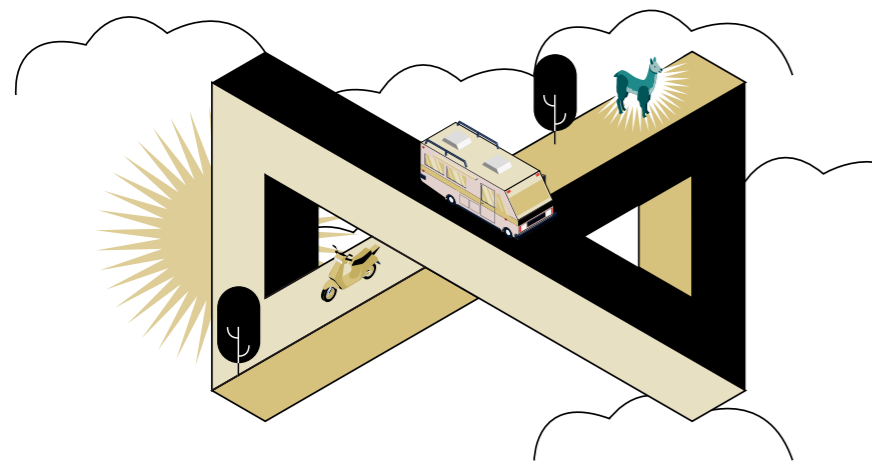
Toekomst

“We zitten vandaag op een scharniermoment”, besluit Stijn Vercampt. “Wanneer de ruimtelijke invulling ongewijzigd blijft, kunnen er op het vlak van klimaatadaptie geen ambities ingelost worden. Wanneer de leegstaande percelen en reservegronden van bedrijven onbenut blijven en er van ruimtelijke optimalisatie niets in huis komt? Tja, dan kunnen er zich

‘Bedrijven willen graag dicht op de klant zitten. En natuurlijk dicht op hun potentiële arbeidsaanbod. Binnenstedelijke bedrijfspanden zijn daarvoor zeer geschikt.’

Gino Van Ossel, Vlerick Business School

geen ondernemingen meer vestigen, laat staan hun groeiambities realiseren. Maar zover hoeft het dus niet te komen. Laat ons werken aan een verhoogde ruimtelijke kwaliteit met een essentieel rendement. Laat ons die klimaatambities waarmaken en futureproof ontwikkelen op vlak duurzaamheid, biodiversiteit en energievoorziening. Voorzie management dat door samenwerking en uitwisseling het economisch weefsel versterkt. En laat die lama's maar voor LABIOMISTA van Koen Vanmechelen (lacht).” ◆◆

◆◆ IN LIMBURG ZIT EEN WARM WELKOM IN ONS DNA.

Limburg is de vriendelijkste plek om te werken, ondernemen, innoveren en excelleren. Het team Welkommanagement van POM Limburg zoekt voor jouw bedrijf de perfecte locatie en legt de juiste contacten. Zij werken daarvoor intensief samen met VLAIO en FIT. Het Expat Centre Limburg begeleidt en faciliteert expats met al hun uitdagingen en zorgen. De Limburgse China Desk is onze band met de snelst groeiende economie ter wereld.

pom
Limburg
economisch
versnellen

Contact: +32 11 300 100 of
welkommanagement@pomlimburg.be
www.pomlimburg.be

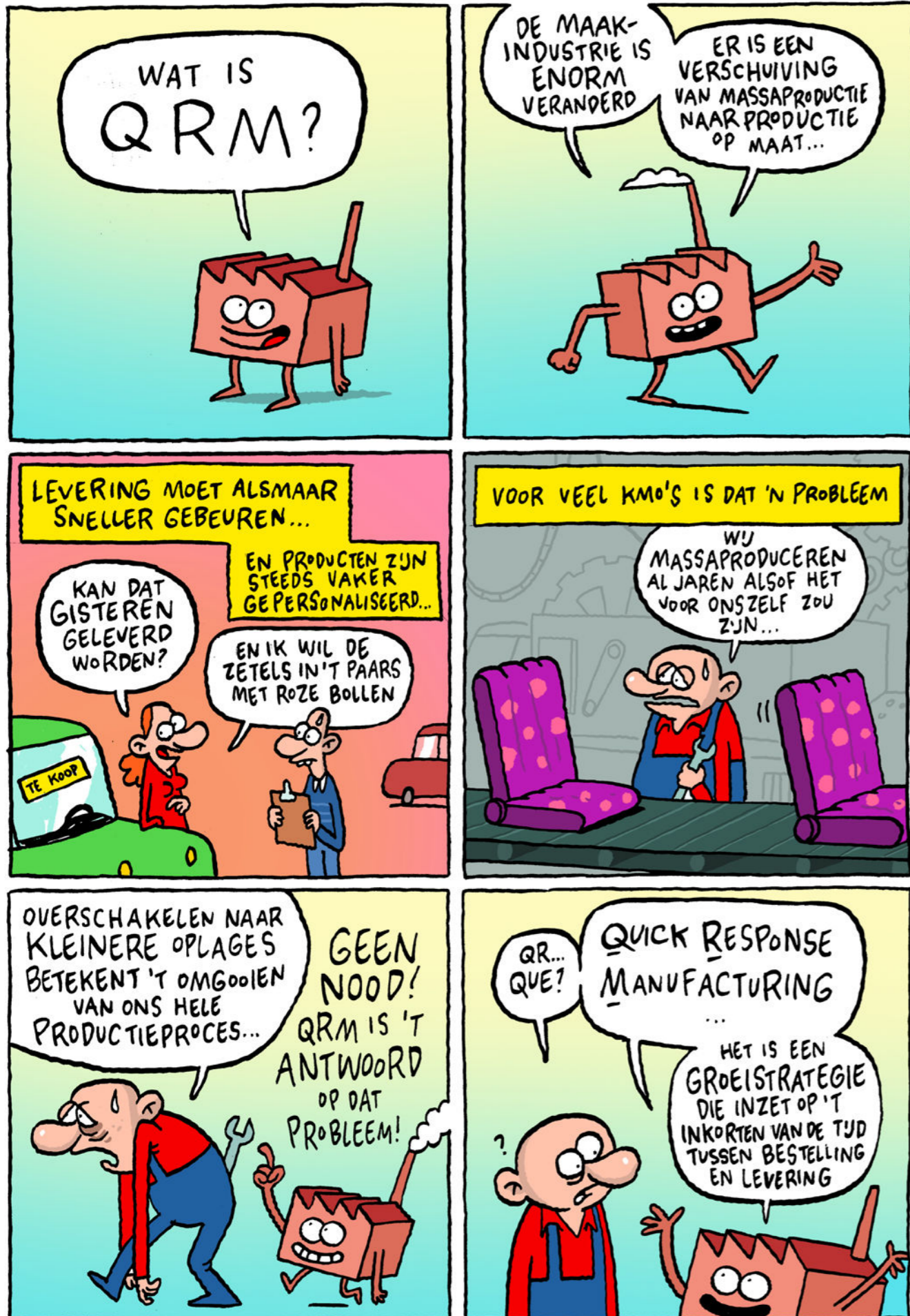
In samenwerking met

Met de steun van

◆ POM legt uit | door Lectrr

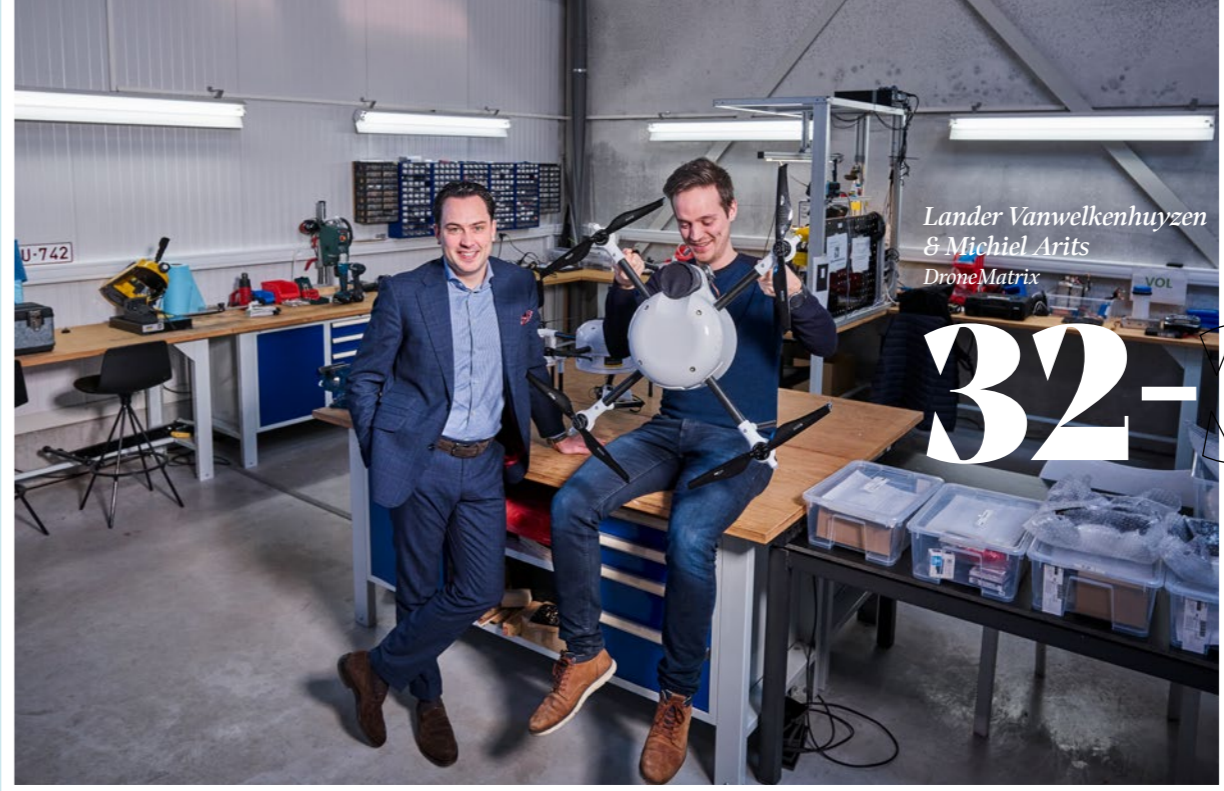

Wat is QRM?

Waarom QRM een gamechanger wordt voor de Limburgse industrie

De afgelopen decennia is de maakindustrie enorm veranderd. Anno 2023 wil de klant snellere levertijden, op maat gemaakte producten in kleine series en flexibele producenten. Voor veel bedrijven is het niet eenvoudig om deze omschakeling te maken. Hoe breng je als kmo die flexibiliteit in je productieproces? Quick Response Manufacturing (QRM) kan een antwoord bieden. POM Limburg, het Limburgse provinciebestuur en Sirris riepen daarom het Interreg-project QRM4.0 in het leven. Een week lang begeleidde een coach de bedrijven gericht in hun productieproces. De opgebouwde kennis wordt later gedeeld met andere Limburgse maakbedrijven. Wij gingen in vier bedrijven kijken hoe ze dat nu al doen.

Lander Vanwelkenhuyzen
& Michiel Arits
DroneMatrix

32-33

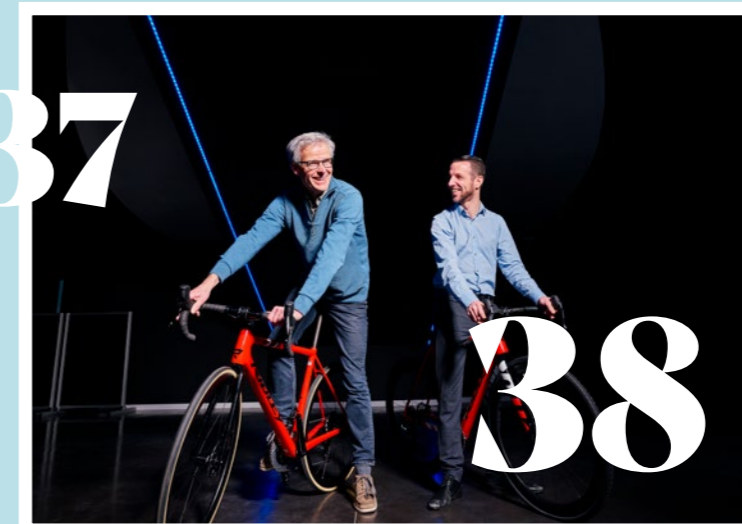
34-35

Steven Corthouts & Sofie Deveux
Group Nivelles

36-37

Christophe Laruelle
& Björn Raets
Lambrechts-Nicolaers

38

Frank Telgenkamp
& Gert Thora
Belgian Cycling Factory

39

‘Met alle Chinezen,
maar niet met
DroneMatrix.’

Lander Vanwelkenhuyzen
CEO

Michiel Arits
Hardware- en Software-ingenieur

DroneMatrix is het Diepenbeeks dronebedrijf, gespecialiseerd in security en inspectiediensten, dat zich nadrukkelijk opwerpt als alternatief voor de drones van Chinese makelij.

DRONEMATRIX

Hometown:
Diepenbeek

sinds: 2015

DroneMatrix moet je wat gaan zoeken op het gemeentelijke bedrijventerrein van Diepenbeek. Maar eens binnen in hun kmo-unit, letterlijk tot in de nok gevuld met ingenieurs, werkt het Silicon Valley-enthousiasme van CEO Lander Vanwelkenhuyzen (33) en hardware- en software-ingenieur Michiel Arits (27) aanstekelijk.

Het Limburgse DroneMatrix scheert dezer dagen letterlijk en figuurlijk hoge toppen. Zo verwierf het Noorse, beursgenoteerde Nordic Unmanned vorig jaar met een transactie ter waarde van vijf miljoen euro 55 procent van het bedrijf. De Hasseltse familie Vanwelkenhuyzen, die DroneMatrix in 2015 oprichtte, bleef aan boord, met Lander Vanwelkenhuyzen (33) als CEO en een klantenlijstje om u tegen te zeggen.

LANDER: “In de Antwerpse haven bijvoorbeeld, waar onze drones tal van opdrachten uitvoeren, waaronder inspecties van infrastructuur, detectie van olievlekken en drijfvuil in de dokken. Maar onze drones ondersteunen ook de Antwerpse brandweer en politie bij incidenten.”

Hoe haal je als start-up een megaopdracht in de Antwerpse haven binnen?

LANDER: “De reden waarom DroneMatrix met de regelmaat van de klok grote opdrachten binnenhaalt, ligt onder andere in onze keuze om Chinese onderdelen te weren. Vanaf dag één zetten we in op de ontwikkeling van automatische drones (*drones die zelfstandig vliegen zonder piloot, nvdv*), om zo een antwoord te bieden op Chinese alternatieven. Mensen zijn zich nog steeds onvoldoende bewust van het

feit dat al die gegevens, verzameld door drones met Chinese onderdelen, ergens op een server van het Chinese Volksleger terecht komen. Te weten dat we voor klanten als Infrabel en de Antwerpse Haven best veel gevoelige informatie verwerken. Dat kan niet de bedoeling zijn.”

Met alle Chinezen, maar niet met DroneMatrix?

MICHIEL: “Zo is het maar net (*lacht*). Al onze drones worden geassembleerd met materiaal, vervaardigd in een straal van 100 kilometer. We maken gebruik van erg veel Limburgse bedrijven. Denk maar aan Provan uit Genk en PHM Engineering uit Sint-Truiden. Geen massaproductie, maar telkens een batch van vijf stuks, veelal aangepast aan de noden van de klant. Bij ons zal je dan ook weinig of geen stock vinden. Tja, onze drones zijn als het ware Limburgse streekproducten (*lacht*). En zo kwamen we als vanzelf op het pad van QRM.”

En wat was dan de rol van POM Limburg in dit verhaal?

MICHIEL: “Wel, POM Limburg, het Limburgse provinciebestuur en het Belgische kenniscentrum SIRRIS wisten van onze aanpak. Ze selecteerden ons om deel te nemen aan het project

‘Al onze drones worden geassembleerd met materiaal, vervaardigd in een straal van 100 kilometer. Het zijn als het ware Limburgse streekproducten.’

Michiel Arits

QRM4.0. Een week lang was een coach aanwezig om ons gericht te begeleiden. Via dit project hebben wij een digitale handleiding kunnen ontwerpen voor onze drone-in-a-box. Vergelijk het met een geanimeerde LEGO-handleiding, waar onderdelen en serienummers geregistreerd worden. Die handleiding bevat een tijdsregistratie en instructies, met als hoofddoel de assemblage steeds te vergemakkelijken en de doorlooptijd (*tijd tussen bestelling en levering, nvdv*) te verlagen. Dat verhoogt ook de traceerbaarheid van onze onderdelen. Wanneer we iets moeten bijbestellen, kunnen we veel sneller schakelen, omdat we precies weten welk onderdeelje we waar moeten bestellen. Iets wat ook weer de maaktijd aanzienlijk vermindert.”

◆ www.dronematrix.eu

Toen CEO Bart Nivelles merkte dat de tijd tussen bestelling en levering voor nieuwe maatwerkbestellingen te lang werd, was hij erop gebrand om die in te korten. Technisch tekenaar Sofie Deveux (46) en head of sales Steven Corthouts (46) vertellen ons hoe ze dat precies deden.

STEVEN: “De totale doorlooptijd - de tijd tussen bestelling en levering - voor zo'n order voor maatwerk bedroeg standaard ongeveer acht weken, waaronder een doorlooptijd op kantoor van om en bij de vier à vijf weken. De productie van maatwerkbestellingen was vrij complex en vereiste extra kantoorwerk, zoals het maken van aangepaste tekeningen en een werkvoorbereiding voor elk order. Bij het kantoorproces waren meerdere afdelingen betrokken. De verschillende stappen en opleveringen verlengden die doorlooptijd. Als een klant zegt: 'Ik wil een badkamermeubel van 115 centimeter', zou die vraag vroeger snel een week blijven liggen. Hiervoor moest immers een 'maatwerktekening' gemaakt worden. Daardoor kon de backoffice deze offerte niet afhandelen en was extra opvolging nodig met veel kostbare tijd, die jammer genoeg verloren ging.”

Iets waar jullie CEO niet gelukkig van werd?

SOFIE: “Niet meteen, nee (*glimlacht*). Gelukkig is onze CEO bezeten van het productieproces. Met de hulp van het project QRM4.0 werden de handmatige verwerkingsstappen grotendeels geautomatiseerd en de vertragingen weggewerkt. Hoe? Wel, door gebruik te maken van een productconfigurator en door de informatie-eilanden met elkaar te verbinden. Eenmaal deze systemen gekoppeld, werd een verbeterde workflow haalbaar. De backoffice is nu in staat om de binnenkomende offerte-aanvragen en nieuwe orders volledig te verwerken, en de klant meteen de nodige informatie te verstrekken. In mensentaal, ik heb nu allemaal tekeningen waar elastiekjes aan hangen. Wil de klant een douchewand van 2 meter in plaats van 1 meter 80, dan

‘Voortaan hebben we tekeningen met elastiekjes aan.’

VOORLOPERS
in **QRM**

Sofie Deveux
Technisch tekenaar

Steven Corthouts
Head of Sales

Het Zuid-Limburgse familiebedrijf Group Nivelles is producent van het stevige composiet 'solid surface' en gespecialiseerd in badkamermeubels en afvoersystemen. Het bedrijf verdeelt zijn producten zowel in België als internationaal.

GROUP NIVELLES

Hometown:
Gingelom

sinds: 1994

‘Met de hulp van het project QRM4.0 werden de handmatige verwerkingsstappen grotendeels geautomatiseerd en de vertragingen weggewerkt.’

Sofie Deveux

hoef ik gewoon maar op de knop te drukken en poef... de wand is plots 2 meter lang. De collega's van sales zijn automatisch op de hoogte en het order ligt aangepast klaar om naar de fabriekshal te vertrekken.”

Dat de klant hierdoor beter af is, lijkt me evident. Maar had het voor jullie ook bijeffecten?

STEVEN: “Toch wel. Kijk, omdat nu alle knowhow wordt geïntegreerd en rechtstreeks in digitale systemen wordt opgeslagen, kan de doorlooptijd op kantoor drastisch worden teruggebracht, tot de helft van de tijd. Tegelijk heeft deze automatisering het aantal verwerkingsfouten verminderd en capaciteit vrijgemaakt op de afdeling werkvoorbereiding, die nu voor nieuwe projecten kan worden ingezet. Sofie en ik hebben nu tijd en ruimte om creatief bezig te zijn. Zo ontwierpen we onlangs maar liefst vijf nieuwe badkamerseries. Daar hadden we voordien zelden tijd voor.”

◆ www.groupnivelles.com

Christophe Laruelle
Diensthoofd Productie

Björn Raets
Productiemedewerker

Het Tongerse Lambrechts-Nicolaers is één van de grootste natuursteenverwerkers in België, gespecialiseerd in Belgische blauwe steen.

LAMBRECHTS-NICOLAERS

Hometown: Tongeren
sinds: 1924

Dat Tongeren de oudste stad van ons land is, merk je aan zowat alles in de Jekervallei. Zo liggen de gebouwen van tegelbedrijf Lambrechts-Nicolaers op de Chaussée de Liège vlak tegenover het classicistisch poortgebouw van graaf de Hemricourt de Grunne. In een vorige eeuw zagen de bezwete steenkappers langs die poort de graaf en zijn gezelschap naar de jacht vertrekken. Vandaag staan diensthoofd productie Christophe Laruelle (36) en productiemedewerker Björn Raets (43) ons er te woord over QRM.

Waarom begint een bedrijf dat net geen 100 jaar oud is met zoiets als QRM?

CHRISTOPHE: “In 2011 beslisten Michel en Anne-Catherine Lambrechts om het familiebedrijf van hun overgrootouders, opgericht in 1924, verder te zetten. In de beginjaren werden vooral steenkool, hout en bouwmaterialen verkocht. Vandaag is Lambrechts-Nicolaers één van de grootste natuursteenverwerkers in België. Als bedrijf dat vaak op maat werkt, zijn we thuis in de vele speciale bewerkingen en afwerkingen van natuursteen. In onze eigen ateliers bewerken we ruwe blokken tot een elegant eindproduct. Die ateliers bevinden zich achter de showroom, verspreid over ons bijzonder

‘Michel en ik zijn gestart met het creëren van een Stone-app. Een bouwconfigurator, vergelijkbaar met een 3D-keukenapp van IKEA.’

Christophe Laruelle

groot bedrijfsterrein. Net daar knelde het schoentje, want mijn stappenteller sloeg dagelijks tilt. Meerdere keren per dag liep ik van het kantoor, waar de bestellingen via de aannemer binnenko-

men, met mijn bon in de hand richting zaagpost en zo verder naar de schuurders om te eindigen bij de afwerkers en onze magazijniers. Dat proces nam erg veel tijd in beslag. Bovendien teerden we daarbij vooral op buikgevoel, dat was hier het algoritme.”

Pardon. Buikgevoel?

BJÖRN: “Met een rode crayon getekende plannetjes kwamen per fax binnen. Je moet dan bijna in het hoofd van de aannemer kruipen. ‘Zo en zo moet die steen er ongeveer uitzien.’ En wij dan maar terugbellen. ‘Hoe precies?’ En dan moest het nog geleverd worden. ‘Is het al klaar? Wanneer komt het binnen?’ Je moest niet alleen met je hersenen denken, maar eerder met je buik aanvoelen. Door de ervaring liep dat vaak goed, maar niet altijd natuurlijk. Enfin, zo kon het niet langer verder.”

En hoe begin je daar dan aan?

CHRISTOPHE: “Michel en ik zijn gestart met het creëren van een Stone-app. Een bouwconfigurator, vergelijkbaar met een 3D-keukenapp van IKEA. Aannemers konden vanaf september 2022 voortaan zelf hun plannetjes, die in de app heel duidelijk werden, insturen. Meteen werden de onduidelijkheden uit het order gefilterd en kon ook de steenkapper op zijn tablet zien wat eraan zat te komen. Gedaan met de rode crayon en de stappenteller. Nu, eerlijkheidshalve moet

ik er wel bij vertellen dat het wel wat digitale inspanningen vergt van alle werknemers. Maar de tijdswinst was aanzienlijk, en meteen beseften we dat er hier nog heel wat te winnen viel.”

En wat werd dan de volgende stap?

CHRISTOPHE: “Toen we geselecteerd werden voor het QRM-project, konden we dan ook de volgende stap zetten. Via onze coach Pascal Pollet trokken we een Gents techbedrijf aan om een trackingsapp te ontwikkelen die we ‘24 Stone’ hebben gedoopt. Hierdoor weet onze klant perfect waar zijn steen zich in het productieproces bevindt, en in het bijzonder wanneer de steen geleverd wordt. Dit bespaart ons enorm veel tijd aan telefoons en administratie. Ook de zin ‘Mja, ik denk dat het nog wel gaat lukken om het erbij te nemen’ behoort gaandeweg tot het verleden. Daarbij zorgen die apps er ook voor dat onze kennis makkelijker overdraagbaar wordt. In het verleden moest een nieuwe medewerker al bijna net zo geaderd zijn als de blauwe steen waarmee hij of zij bezig was. Moeilijk te vinden op de arbeidsmarkt van vandaag (lacht). Dat buikgevoel is door QRM dus wat opgedroogd.”

BJÖRN: (onderbreekt snel) “Maar de passie, neen, die blijft!”

◆ www.lambrechtsnicolaers.be

‘Gedaan met de rode crayon en mijn op tilt geslagen stappenteller.’

Frank Telgenkamp
Technical Engineer

Gert Thora
Chief Information Officer

Belgian Cycling Factory (BCF) is een Beringse producent van performancefietsen, waaronder racefietsen, mountainbikes, gravelfietsen en binnenkort ook elektrische varianten. Het bedrijf is bekend van de fietsmerken Ridley en Eddy Merckx.

BELGIAN CYCLING FACTORY

Hometown: Beringen

sinds: 1990

‘Vóór QRM was het chaos.’

In Limburg is er geen enkel bedrijf dat de QRM-principes zo ver heeft doorgevoerd als Belgian Cycling Factory in Beringen. POMblad krijgt via Chief Information Officer Gert Thora (35) en technical engineer Frank Telgenkamp (60) een blik achter de schermen van de grootste fietsproducent in België.

Te midden van de grote concurrentie van Amerikaanse fietsreuzen zoals Trek en Specialized, weet Belgian Cycling Factory zich meer dan staande te houden in de markt van performancefietsen, waaronder racefietsen, mountainbikes, gravelfietsen van duizend tot tienduizend euro, en binnenkort ook elektrische varianten. Vandaag de dag lakken, assembleren en personaliseren de 100 werknemers van het bedrijf ongeveer 21.000 fietsen per jaar, allemaal volgens de wensen van de klant.

Volgens de wensen van de klant? Hoe gaat dat precies in zijn werk?

GERT: "Wie vandaag de website van Ridley bezoekt, kan in een mum van tijd een volledig gepersonaliseerde fiets samenstellen. Twijfelt een klant tussen de 42 kleuren en diverse designs? Via augmented reality kunnen ze hun gepersonaliseerde Ridley-ontwerp projecteren in hun omgeving en een keuze maken. Die wordt dan geleverd bij een fietswinkel naar keuze. Ons ultieme doel is dat onze fabriek in Beringen volledig op dergelijke op maat gemaakte producten draait, en dat grote series extern gemaakt worden. We willen de Coolblue van de fietsindustrie worden. Maar al die

bestellingen op maat vergen wel een erg dynamische aanpak van medewerkers in de productieomgeving."

Wat moet ik me precies bij die ‘dynamische aanpak’ voorstellen?

FRANK: "Kijk, we willen onze jaarlijkse productie verhogen van 21.000 naar 47.500 fietsen. Om dit te realiseren, past het bedrijf de principes van QRM toe. Zo hebben we een QRM-applicatie gebouwd achter de fietsconfigurator die klanten op de website kunnen zien, om efficiënt om te gaan met onze flexibele productie. Het resultaat: ieder team is eigenaar van zijn of haar te behalen doelen. De app geeft een overzicht van de hoeveelheid werk per productiestap of -cel. We hebben er zo'n elf. Op die manier kan elk team zelf beslissen om extra hulp te bieden bij andere teams wanneer de eigen doelen zijn afgerond."

Die QRM-aanpak is er nog niet zo lang, toch? Waarom zijn jullie daarop overgeschakeld?

GERT: "Eerlijk? Die aanpak is er sinds januari 2022. Daarvoor heerste er chaos. Er was geen overzicht. De bedrijfshallen stonden vol fietsen, en we dachten dat we goed bezig waren.

‘Twijfelt een klant tussen de 42 kleuren en diverse designs? Via augmented reality kunnen ze hun gepersonaliseerde Ridley-ontwerp projecteren in hun omgeving en een keuze maken.’

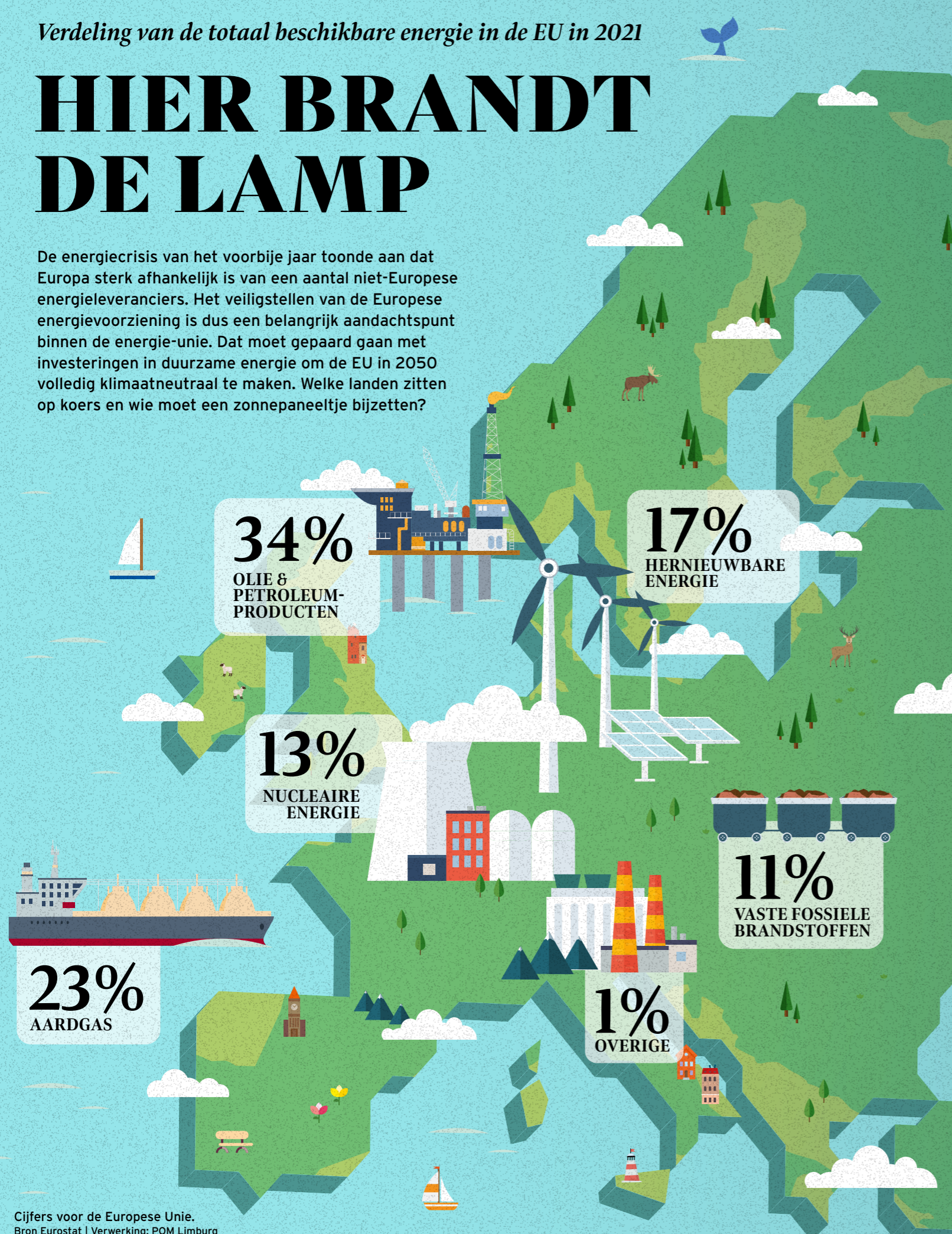
Gert Thora

Maar veel van die fietsen verzamelden alleen maar stof en de jaarlijkse omzetcijfers bleven hangen op 35 miljoen euro. Er was geen groei. Een detail, maar veelzeggend: de tijd om een fiets te lakken bedroeg maar liefst twaalf dagen! Tot we Rajan Suri's boek 'It's about time' lazen en de theorie begonnen toe te passen. Het aantal fietsen steeg en de doorlooptijd is drastisch gedaald. En dat vertaalde zich ook in de omzet. In 2022 klokten we af op 47 miljoen euro, een stijging van 12 miljoen euro. QRM, van een gamechanger gesproken."

◆ www.cyclingfactory.be

HIER BRANDT DE LAMP

De energiecrisis van het voorbije jaar toonde aan dat Europa sterk afhankelijk is van een aantal niet-Europese energieleveranciers. Het veiligstellen van de Europese energievoorziening is dus een belangrijk aandachtspunt binnen de energie-unie. Dat moet gepaard gaan met investeringen in duurzame energie om de EU in 2050 volledig klimaatneutraal te maken. Welke landen zitten op koers en wie moet een zonnepaneeltje bijzetten?

VERDELING PER LIDSTAAT

Vaste fossiele brandstoffen	Aardgas	Olíe & petroleumproducten	Hernieuwbare energie	Nucleaire energie	Overige	
4%	24%	45%	8%	19%	0%	België
27%	15%	24%	15%	22%	-3%	Bulgarije
2%	0%	86%	11%	0%	2%	Cyprus
6%	11%	38%	41%	0%	5%	Denemarken
18%	26%	33%	16%	6%	1%	Duitsland
0%	9%	59%	27%	0%	5%	Estland
6%	6%	22%	40%	17%	9%	Finland
3%	15%	29%	13%	41%	-1%	Frankrijk
7%	23%	51%	16%	0%	1%	Griekenland
5%	34%	30%	12%	15%	5%	Hongarije
6%	30%	48%	11%	0%	4%	Ierland
4%	40%	34%	19%	0%	3%	Italië
5%	28%	34%	29%	0%	4%	Kroatië
0%	20%	36%	40%	0%	4%	Letland
2%	23%	38%	23%	0%	14%	Litouwen
1%	16%	61%	10%	0%	13%	Luxemburg
0%	12%	85%	2%	0%	2%	Malta
7%	35%	46%	9%	1%	1%	Nederland
7%	23%	35%	31%	0%	4%	Oostenrijk
42%	17%	29%	12%	0%	1%	Polen
1%	22%	44%	30%	0%	3%	Portugal
12%	29%	31%	19%	8%	2%	Roemenië
16%	26%	21%	13%	23%	2%	Slovakije
14%	12%	34%	19%	20%	0%	Slovenië
2%	23%	46%	16%	12%	0%	Spanje
30%	18%	22%	13%	18%	-1%	Tsjechië
3%	2%	24%	48%	25%	-2%	Zweden

De negatieve waarden in de categorie 'Overige' bij bepaalde lidstaten zijn een gevolg van de export van elektriciteit.

CRISIS NA CRISIS NA CRISIS NA CRISIS NA CRISIS

“Maar kan het ons ook overkomen?”

Vijftien jaar nu al, sinds de financiële crash van 2008, tuimelt de westerse wereld van de ene crisis in de andere. Sommige van die crisissen zag je aankomen, de meeste waren verrassingen. Nieuw is dat allemaal niet: moderne historici erkennen dat vooral toevalligheden en onverwachte ontwikkelingen de geschiedenis bepalen, en dat mensen daar zelden op voorbereid zijn. Kan je je dan als samenleving, organisatie of individu wapenen tegen het onverwachte? Kan je methodes vinden om het beter te zien aankomen?

Tekst: Rolf Falter

NA CRISIS

Henry Kissinger (99), de voormalige Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken onder Richard Nixon, schreef het al bij het begin van zijn memoires, veertig jaar geleden: “Politieke leiders zitten opgesloten in een eindeloze strijd, waarin het urgente het altijd wint op wat belangrijk is. Hun publiek leven is een constant gevecht om een beetje eigen keuzes te vrijwaren onder de permanente druk van de omstandigheden. Hun goede voornemens zijn als bladeren die in de zee dwarrelen en die niet weten op welke kust ze zullen aanspoelen onder de storm van deadlines, wankele informatie, moeilijke keuzes en permanente druk.” Harold Macmillan, de Britse premier van 1956 tot 1963, zei het in een afscheidsinterview beknopter. Op de vraag wat hij zijn voornaamste verwezenlijkingen vond antwoordde hij: “Events, my dear boy, events.”

Oncontroleerbare vlagen

Crisissen zijn inherent aan het leven, aan het regeren, aan het dagelijks

bestuur van een organisatie. Ze zijn altijd onverwacht, ten dele omdat ons onderbewustzijn zich ertegen verzet om ze te zien aankomen. Crisissen verlopen meestal anders dan experts ze prognosticeren, omdat experts maar expert kunnen worden in datgene wat men enigszins kan voorspellen. Het zijn motoren van de geschiedenis, omdat ze ongewild veranderingen in beweging zetten waartegen we ons in normale, gezapige tijden als samenleving schrap zetten.

Vooral zijn crisissen oncontroleerbaar, zeker voor de hoogste gezagsdragers, zoals Henry Kissinger al suggereerde. De schade beperken is het beste wat men kan verhoppen. Gebeurt dat niet, of gewoon verkeerd, dan diept de crisis nog verder uit. De economische crisis van 1929 bijvoorbeeld startte als een beurscrash in Wall Street en veroorzaakte een verpletterende wereldwijde recessie omdat alle regeringen in de wereld onder impuls van hun economische experts precies het omgekeerde beslisten van wat ze hadden moeten doen.

Crisissen barsten los bij vlagen. De westerse wereld – en dan vooral Europa – heeft de jongste eeuwen langdurige periodes van gezapig vredevol bestaan gekend, met de val van de Muur en 9/11 als uitschieters. Sinds dat laatste jaar zitten we weer in een vlaag van crisissen die elkaar opvolgen en voor een stuk ook versterken.

Vijf crisissen sinds 2007

In de zomer van 2007 begon de veruit grootste financiële crisis uit de geschiedenis. Haar diepgang op vrijdag 19 september 2008 zit in de waarschuwing van Ben Bernanke, de voorzitter van de Federal Reserve, de centrale bank van de Verenigde Staten. “Misschien is er maandag gewoon geen economie meer”, waarschuwde hij aan de leden van het Congres. In 2009 zagen alle westerse landen hun economie krimpen met 5 procent of meer, de zwaarste crisis na 1945.

Vanaf begin 2010 volgde in Europa een tweede crisis, rond de oplopende overheidsschulden van Griekenland en spoedig ook rond de euro. Dat veroorzaakte een tweede recessie, die tot 2015 zou aanslepen. In de tweede helft van dat laatste jaar volgde de toestroom van een miljoen echte en potentiële asielzoekers naar Europa, onder wie ook een handvol in Syrië opgeleide terroristen uit Molenbeek, Laken en de banlieues van Parijs. Uit de twee recessies en de migratiecrisis groeide een brede politieke beweging die men 'populistisch' noemde en die vaak extreemrechts van inslag was.

Begin 2020 brak de coronapandemie uit, in het westen de eerste sinds ruim een halve eeuw. Het virus verspreidde zich vanuit het Chinese Wuhan razendsnel over de hele wereld. Het creëerde paniek, niet altijd weloverwogen radicale overheidsinterventies en opnieuw een diepe recessie, die gelukkig kortstondig bleef. Toen ook het ergste van die crisis begin 2022 weer achter de rug leek, liet de

Op de vraag wat hij zijn voornaamste verwezenlijkingen vond, antwoordde Brits premier Harold Macmillan: 'Events, my dear boy, events.'

Russische president Vladimir Poetin op 24 februari 2022 zijn leger buurland Oekraïne binnenvallen.

Een verrassing op het eerste zicht

Analysen we die vijf crisissen wat nader, dan springen er veel gelijkenissen in het oog. Het eerste punt is dat elk van die crisissen voor de meesten onder ons en voor de samenleving als geheel een verrassing vormde. De brede mainstream-opinie in de aanloop naar de financiële crisis was dat bankiers nooit zo dom zouden zijn de tak af te zagen waarop ze zaten, en men hen dus niet hoefde te controleren. Tot begin 2010 verkondigden velen dan ook dat de euro in de financiële crisis een uitermate stevige munt was gebleken. Verder gold tot 2015 het motto dat migratie nooit echt een probleemdosier kon zijn. En vóór 2020 maakte nauwelijks iemand zich zorgen over een pandemie, waarvan de vorige al een halve eeuw achter ons lag. Ook geloofde niemand voor 2022 dat in

Europa nog een ouderwetse oorlog kon uitbreken, zoals onze grootouders die hadden gekend.

Signalen negeren

Toch leerden analyses achteraf ook telkens dat we opvallende signalen hadden genegeerd. Alle symptomen van een ouderwetse financiële crisis waren voor 2008 merkbaar. Bij het creëren van de euro anno 2000 was gewaarschuwd dat het beheer van de munt in crisistijden problematisch kon worden. Immigratie-experts wisten al langer dat het 'Wir schaffen das' van de politieke leider van het rijkste Europese land meteen zou rondzinderen in de wereld. Pandemieën hadden zich de voorbije decennia in Afrika en Azië voorgedaan. En Vladimir Poetin was al van in 2014 bezig een oorlog te voeren tegen Oekraïne, zij het in een geniepigere versie.

Opvallend was ook dat de eerste reacties op elk van die crisissen op zijn minst verwarrend, zo al niet fout waren. De zichzelf uitermate goed betalende topbankiers bleken overal de laatste die in staat waren om in te schatten hoe erg de situatie was. De Europese leiders begingen de fout om na de diepe recessie van 2009 veel te snel op besparingsmodus over te gaan, en dat nog te verstrengen toen in Griekenland het licht uitging. In de migratiecrisis hebben diezelfde Europese leiders veel te lang gezwalpt tussen generositeit en strengheid, en

vooral lang gezocht naar een gezamenlijke aanpak, waardoor de crisis alsmat verergerde. Hetzelfde deed zich zeker bij het begin van de coronacrisis voor, in een mengeling van te laat wakker worden en dan doorslaan in paniekmaatregelen, al was het vaccinatieverhaal nadien wel een succes.

De vijf crisissen sinds 2007 waren minder onvoorspelbaar dan wordt beweerd. We staan zelden echt klaar om ze op te vangen als ze uitbreken.

Samengevat kan je zeggen dat de vijf crisissen sinds 2007 vermoedelijk minder onvoorspelbaar waren dan wordt beweerd. Als samenleving zijn we geneigd ze te onderschatten en de waarschuwingssignalen te negeren. Kortom: we staan zelden echt klaar om ze op te vangen als ze uitbreken.

Dynamiek van bureaucratie

Niall Ferguson, de Brits-Amerikaanse historicus die in 2021 een boek uitbracht over de geschiedenis van

'Tijdens de coronacrisis was er vooraf een consensus dat de VS het best voorbereid waren op een pandemie. Alleen liep het totaal mis toen de crisis uitbrak.'

Niall Ferguson,
historicus

de aanpak van catastrofes ('Doom. The Politics of Catastrophe'), onderzocht waarom we als samenleving vaak verkeerd reageren als een crisis losbarst. Ferguson legt de oorzaken van die attitude vooral in ons aller neiging om bureaucratisch te denken: "Wat mij opviel in de coronacrisis was dat er vooraf een consensus was dat de VS het best voorbereid waren op een pandemie, met vele plannen en agent-schappen die klaarstonden. Alleen liep het totaal mis toen de crisis uitbrak. En dat ligt, zoals ik vaak benadruk, minder aan politieke leiders, dan aan de inherente dynamiek van elke bureaucratie. Iedereen die in een grote organisatie gewerkt heeft, ook in de privésector, kent die dynamiek: als je gevraagd wordt op iets voorbereid te zijn, is waar je het meest naar streeft een blauwdruk, een PowerPointpresentatie die alle mogelijke scenario's en vooral je eigen verantwoordelijkheid afdekt (you've covered your ass)."

"Maar heb je die in de praktijk ook getest? Meestal niet. Laat ieder van ons het eens nagaan. We weten allemaal dat cyberattacks vandaag tot de grootste risico's voor onze organisaties behoren, met een mogelijke uitval van heel het communicatiesysteem gedurende enkele uren, dagen of zelfs weken. Diegenen onder ons die daarover al eens regelmatig een alarmoefening hebben gedaan in hun organisatie, mogen de vinger opsteken."

Dominantie van onderling wantrouwen

Professor Frank Lambrechts doceert Change Management aan UHasselt, en is al langer gefascineerd door de vraag hoe bedrijven en organisaties crisismomenten doorstaan. Lambrechts is ervan overtuigd dat het de samenwerkingscapaciteit binnen een structuur is die het verschil kan maken op zo'n momenten. "Kunnen samenwerken, ook met de stakeholders en de onmiddellijke omgeving, is essentieel om schokken op te vangen. Zeker als die onverwacht zijn. Het gaat om wat ik als kwalitatieve verbindingen omschrijf. Je moet een psychologisch klimaat creëren van transparantie en openheid, waarin iedereen openlijk kan spreken en dus ook problemen kan oplossen. Waar men bouwt op elkaars sterkte, waar mensen willen werken en

◇◇ blijven werken. Dat is essentieel om een organisatie veerkracht te bezorgen. In de praktijk blijkt het vaak moeilijk om dat toe te passen. Crisismanagement draait om snelheid van beslissing en creativiteit. Wat vaak botst met hiërarchie en regels, laat staan een cultuur van zwijgzaamheid. Of die laatste niet het gevolg is van persoonlijke ambities en onderlinge competitie, inherent aan elk bedrijf? Ja, dat verklaart natuurlijk waarom zoveel organisaties er niet toe komen. Het onderling wantrouwen domineert, tot op het hoogste niveau heeft men angst om zichzelf kwetsbaar op te stellen. Ik omschrijf dat graag als de politisering van de structuren. Er zit te veel politieke ruis op de efficiëntie.”

Zijn risico-oefeningen tijdverspilling?

Inmiddels heeft de openvolging van grote crisissen ook wel een stroom van literatuur en consultancy over crisismanagement op gang gebracht. “Er is inderdaad een groot aanbod”, gaat Lambrechts verder. “Daar moet

‘Het onderling wantrouwen domineert, tot op het hoogste niveau heeft men angst om zichzelf kwetsbaar op te stellen. Er zit te veel politieke ruis op de efficiëntie.’

*Frank Lambrechts,
professor Change
Management UHasselt*

ik wel aan toevoegen dat heel veel van dat aanbod zich op het louter technische concentreert: suggesties inzake scenario’s, structuren en rapportering, veel minder inzake management op de vloer.” Heeft de weerstand misschien ook met de kosten te maken?

Een manager zal risico-oefeningen gauw als geld- en tijdverspilling inschatten. “Dat is dan wel heel kortzichtig”, meent Lambrechts. “Trek vijf keer per jaar een halve dag hiervoor uit. Laat je medewerkers echt brainstormen. Wat daaruit voortvloeit kan je dan vertalen in individuele concrete opdrachten. Dat is inzake kosten toch allemaal peanuts, als je daartegenover de kost zet van de risico’s tijdens een crisis, zeker als je geen enkele poging vooraf hebt gedaan om daarop te anticiperen en die eventueel te kanaliseren.”

Mensheid is kwetsbaarder

Gevraagd naar wat hij aan de horizon detecteerde, noemde Niall Ferguson drie te verwachten scenario’s voor de komende jaren: rampspoed door de

klimaatverandering, een tweede Koude Oorlog, ditmaal tussen China en het Westen, en alles wat met cybersecurity en dus een totale uitval van het internet en/of elektriciteitsnet te maken heeft. Hij vermoedt dat de volgende pandemie ook geen vijftig jaar meer op zich zal laten wachten. “We moeten gewoon leren meer tijd te spenderen aan hoe toekomstige crisissen eruit kunnen zien, en hoe we eventuele gevolgen kunnen opvangen. Want de moderne mens weet meer dan zijn voorgangers en is veel gesofisticeerder, maar we zijn ook talrijker en onderling meer verbonden. We zijn als mensheid in zekere zin kwetsbaarder dan vroeger.”

Frank Lambrechts ziet dat heel praktisch: “Incorporeer zo’n collectieve reflectiemomenten op de toekomst, en dus ook op potentiële crisissen, in het management van je organisatie. Het is precies dat type oefening dat zich leent tot creatief denken doorheen alle hiërarchie. Cybersecurity is een heel mooi voorbeeld. De stad Antwerpen heeft twee maanden geworsteld met de gevolgen van zo’n aanval eind 2022. Neem dus tijd om te onderzoeken: kan het ons overkomen? Wat kunnen we vooraf doen? En vooral: wie gaat wat

doen op zo’n moment, wie kunnen we meteen bellen? Betrek daar ook stakeholders bij, die gaan dat met plezier doen. Creëer de ruimte ervoor. Het is hoe dan ook toekomstgericht en strategisch denken. Je mensen gaan dat graag doen en er een kans in zien om zich van hun beste kant te tonen. Niets is zo stimulerend als een CEO die zich enigszins kwetsbaar opstelt en – heel logischerwijs – zegt: ik weet ook niet alles. Ik wil graag jullie ideeën en analyses horen.”

Scenario ‘Wat als?’

“Het komt ook niet vanzelf”, waarschuwt Lambrechts. “Samenwerken moet je oefenen, en je moet uiteraard een scenario opstellen voor ‘wat als’. Maar je moet ook daadwerkelijk naspelelen, zo realistisch mogelijk. Je creëert dan de communicatiekanalen die je nodig gaat hebben om snel te beslissen. Die gaan zeker niet spontaan ontstaan als het begint te branden. Die moeten er al zijn.” Waarover spreken we dan? Gewoon kwaliteitsmanagement, gebaseerd op kansberekening, kosteninschatting en creativiteit? “Dat zeker. Maar er valt meer uit te halen. In wezen

gaat het ook bij crisismanagement om het versterken van je potentieel. Eén van de fouten die ik bijvoorbeeld merk bij de evaluaties die ziekenhuizen intern maken over de voorbije coronacrisis, is dat de discussie daarvoor 90 procent gaat over de fouten die men heeft vastgesteld, en hoe men die moet corrigeren. Dat moet natuurlijk, maar als je alleen dat doet, maak je vooral negatieve energie vrij. Men vergeet vaak door te gaan op de sterke punten die men heeft kunnen vaststellen, op datgene wat men goed gedaan heeft. Nochtans zijn dat ook pijlers waarop men verder kan bouwen. Die verdienen dus ook verdere uitdieping en discussie.”

Wees gerust, de plannen liggen klaar...

“Crisissen zijn niet alleen uitdagingen, ze kunnen ook heel snel opportuniteiten worden”, meent Lambrechts. “Je komt sterker uit een crisis als je crisismanagement ok is. Dat vergt dus voorbereiding en een klein beetje kosten voordien. En vooral een cultuur van interne openheid. Met loodzware top-downstructuren en een cultuur van zwijgzaamheid en wantrouwen ga je er niet komen. Elke crisis, hoe goed voorbereid ook, heeft nog onverwachte momenten. Dan wordt er het meest aan de boom geschud. En dan is creatief potentieel essentieel.”

Finaal moeten we zelf als samenleving ook veel waakzamer zijn, concludeert Ferguson, want het zijn wij en onze familie die de rekening van elke catastrofe betalen. We mogen ons niet meer laten afschepen met het parool ‘wees gerust, de plannen liggen klaar, wij zorgen voor de rest’. We moeten verontwaardigd eisen dat we inzage krijgen en eventueel zelfs oefeningen in voorbereiding krijgen. We moeten de bureaucratie opjagen. ◇◇

WAAR IS POM?

 Als economisch regisseur van Limburg staat POM Limburg met beide voeten op het terrein. Zowel POM-voorzitter Tom Vandeput als het POM-team moeten soms op drie plaatsen tegelijkertijd zijn, maar dat lukt aardig.

1
Bijeenkomst van de SALKturbo-taskforce.

Wim Dries en Tom Vandeput)

2
Overleg Limburgs Provinciebestuur, Flanders Investment & Trade, Voka-KvK Limburg en POM Limburg. (met Ronald Hoebers, Johann Leten, Joy Donné, Jos Lantmeeters, Tom Vandeput, Noël Slangen, Cathérine Dreesen, Jonas De Raeve en Xavier Vanrolleghem)

6
Lancering van het Health Campus Zorginnovatiefonds. (met Piet Stinissen, Veerle Somers, Ann-Sophie Bakkers, Jochen Bergs en Tom Vandeput)

7
Lancering internationale community Limburgers Worldwide. (met Paul Philips, Indra Dewitte, Tom Vandeput, Sarah Crew en Bahar Kavas)

3
Voorstelling geselecteerde projecten Health Campus Zorginnovatiefonds. (met Jochen Bergs, Ingrid Dreesen, Uschi Colemonts, Kaat Ieven, Lisbet Nulens, Tom Vandeput, Veerle Somers, Wanda Guedens, David Ruttens, Els Nelissen, Monique Reenaers, Michiel Thomeer, Ann-Sophie Bakkers en Roeland Buckinx)

8
Eerstesteenlegging maakcampus FacT'hory. (met Joris Merckx, Koenraad Debackere, Wim Dries, Tom Vandeput en Tom Vanham)

9
Arab Health-beurs in Dubai. (met Nina Malerba Bos, Antoine Delcourt, Ann-Sophie Bakkers en Sara Smeets)

4
Openingsviering vijftig jaar UHasselt. (met Hendrik Verbrugge, Koen Deconinck, Rik Kriekels, Jos Lantmeeters, Tom Vandeput, Jo De Bruyne, Hugo Leroi, Ben Lambrechts, Cathérine Dreesen en Noël Slangen)

10
Inspiratieris naar Denemarken rond robotisering. (met Celien Froeyen, Maxime Corvilain en Paulien Vangompel)

5
Overdracht laatste gronden van Logistics Valley Flanders. (met Toon Vandeurzen, Jo Brouns, Lydia Peeters,

11
Bedrijfsbezoek van het CLIP aan Vandersanden. (met Jan huysman, Valerie Veldeman en Annelies Gorissen) ◆◆

Welkom bij POM Limburg

Wat doet POM Limburg, de economische regisseur van het Limburgs provinciebestuur?

We tekenen de Limburgse economische strategie uit

- ◆ Als regieorganisatie hielden we de pen van het **SALKturboplan**, waarmee meer dan 150 miljoen Europese transitie-middelen georiënteerd worden.
- ◆ We tekenden voor het Beleidsplan Ruimte de toekomst van onze **bedrijfsterreinen** uit en waren ook verantwoordelijk voor **masterplannen**, zoals voor de universitaire campus Diepenbeek.
- ◆ Onze kenniscel verzamelt voor deze werking **objectieve data** en verspreidt die onder de Limburgse economische spelers.

We versnellen de Limburgse bedrijven

- ◆ Samen met werknemers- en werkgeversorganisaties versnellen wij de **digitalisering, verduurzaming en innovatie** van de Limburgse economie.
- ◆ Dat doen we bijvoorbeeld voor de kunststoffenindustrie in een nieuwe **kunststofcommunity**. Maar ook voor de logistiek, waarin POM logistieke schakels versterkt door samen te werken met **Port of Antwerp-Bruges** en de luchthaven van Luik.
- ◆ Daarnaast zijn we coördinerende partner in Europese programma's, zoals voor het naar de Euregio halen van de prestigieuze **Einsteintelecoop**.

We creëren letterlijk ruimte voor onze economie

- ◆ We zijn actief betrokken bij de ontwikkeling van **200 hectare aan bedrijfsterreinen** en ontwikkelen **nieuwe campussen** zoals de Health Campus en de Bouwcampus in Diepenbeek, Campus Noord in Pelt en de Logistieke Campus in Genk.
- ◆ Daarnaast participeren we in talloze **projecten van partners** als LRM en EnergyVille en staan we in voor de economische **ecosystemen** van verschillende van die campussen.
- ◆ Ons team Welkommanagement overtuigt samen met FIT en VLAIO **internationale bedrijven** van onze troeven.

Hoe wordt POM Limburg bestuurd?

POM Limburg voert het economisch beleid uit, zoals het beslist wordt door het provinciebestuur. Voor de uitvoering kan POM Limburg terugvallen op een unieke neutrale structuur. In de Raad van Bestuur zijn zowel werknemers- als werkgeversorganisaties vertegenwoordigd, en zowel politieke vertegenwoordigers uit meerderheid als oppositie.

12 sociale partners

6 vakbonden - 6 werkgevers

12 lokale bestuurders

6 provinciaal - 6 gemeentelijk

TOM VANDEPUT
Voorzitter

NOËL SLANGEN
Algemeen directeur

De gedeputeerde van Economie is voorzitter van POM Limburg. Algemeen directeur Noël Slangen heeft de operationele leiding, hij rapporteert aan het directiecomité en de Raad van Bestuur.

Het directiecomité bestaat uit 6 vertegenwoordigers van de sociale partners en 6 vertegenwoordigers van de lokale besturen. Zij bepalen het dagelijks beleid.

De Raad van Bestuur bestaat uit 12 vertegenwoordigers van de sociale partners en 12 vertegenwoordigers van de lokale besturen, zowel uit meerderheid als oppositie. Zij bepalen de strategie.

JOHANN LETEN
VOKA-KvK Limburg

GEERT LAMBRECHTS
Unizo Limburg

PETER BRUGGEN
Boerenbond

JOKE MAN
ACV Limburg

PIERRE VRANCKEN
ABVV Limburg

NELE VANOEVLEEN
ACV Limburg

JOCHEN SCHUERMANS
Ondervoorzitter POM
Limburg - N-VA

RAF TRUYENS
CD&V

FRANK DEWAELE
Open Vld

MARLEEN KAUFFMANN
CD&V

LEO JOOSTEN
Vlaams Belang

JEAN-PAUL PEUSKENS
Vooruit

HENDRIK ESSERS
VOKA-KvK Limburg

KARIN VAN DE VELDE
VOKA-KvK Limburg

RUBEN LEMMENS
VKW Limburg (via Unizo)

ROHHNY CHAMPAGNE
ABVV Limburg

RUTH VAES
ACV Limburg

INE BERBEN
ACV Limburg

STEFAN GOVAERTS
CD&V

LUC WOUTERS
CD&V

ANNIEK NAGELS
CD&V

MARC VEREECKEN
N-VA

ISMAIL AYED
N-VA

DANNY DENEUKER
Vooruit

FAQ

Wie zijn onze partners?

1

Om de Limburgse economie te versterken, verbindt POM Limburg alle stakeholders met elkaar: werkgevers en werknemers, kennisinstellingen zoals hogescholen en universiteiten, het middenveld en lokale en bovenlokale overheden. Als neutrale actor is POM Limburg perfect geplaatst om in het belang van de Limburger de neuzen in dezelfde richting te zetten.

Wat is het verschil tussen LRM en POM Limburg?

2

LRM investeert en participeert in bedrijven, gebouwen, gronden en campussen die rendement kunnen opbrengen. Het gaat dus vooral om private bedrijven. POM Limburg investeert in campussen en bedrijfsruimten die nog geen rendement - of enkel maatschappelijk rendement - kunnen opleveren. Het gaat meestal om campussen waar kennisinstellingen, overheden en bedrijven samenkomen. Daarom werken LRM en POM Limburg samen voor sommige campussen, elk vanuit zijn eigen focus.

Wat is het verschil tussen POM Limburg en de werkgeversorganisaties?

3

Waar de werkgeversorganisaties er zijn voor de vragen die hun leden vandaag hebben, ondersteunen wij samen met hen bedrijven met hun vragen van morgen. Het gaat dan bijvoorbeeld om samenwerkingen rond technologische uitdagingen of gespecialiseerde ecosystemen rond kunststoffen, circulariteit of de Einsteintelecoop. Het brede contact met het bedrijfsleven laten wij volledig over aan organisaties als Voka, UNIZO, VKW en Embuild.

Nieuwe campussen zetten Limburg op de kaart

Vier innovatieve campussen staan bij POM Limburg in de steigers. Nieuwe kruispunten, die Limburg op de kaart zetten in economische kernsectoren zoals logistiek, life sciences, bouw en kunststoffen.

1. Logistieke Campus, Genk

Nieuw uithangbord voor de logistiek op de voormalige Ford-terreinen

2. Health Campus, Diepenbeek

Epicentrum van innovatie en digitalisering in de gezondheidszorg

3. Bouwcampus Diepenbeek

Kern van de Limburgse bouwsector met een focus op digitaal en circulair bouwen

4. Campus-Noord, Pelt

Nieuwe campus in het noorden van de provincie met kunststoffeneconomie als focuspunt

Participaties

POM Limburg stond aan de wieg van de belangrijkste innovatieve campussen, samen met partners LRM, provinciebestuur Limburg, UHasselt en de steden Hasselt en Genk.

- 5. Corda Campus, Hasselt
- 6. Wetenschapspark, Diepenbeek
- 7. EnergyVille, Genk
- 8. Thor Park, Genk
- 9. BioVille, Diepenbeek

pom
Limburg
economisch
versnellen

POM LIMBURG
Corda Campus, gebouw 6B
Kempische Steenweg 303/bus 101
3500 Hasselt

◆ Tel. +32 11 300 100
◆ info@pomlimburg.be

De contactgegevens
en de namen van onze
medewerkers vind je
op onze website.

De Limburgse deputatie met griffier Wim Schoepen, gedeputeerden Tom Vandeput, Igor Philtjens, Bert Lambrechts, Inge Moors en gouverneur Jos Lantmeeters.

provincie
Limburg

DE TOEKOMST WAAIT HET KRACHTIGST IN LIMBURG.

De vriendelijkste plek om te werken,
ondernemen, innoveren en excelleren.

www.pomlimburg.be

pom

Limburg
economisch
versnellen